Leto LVII. Številka 201. V Ljubljani, v sredo 3. septembra 1924. Cena Din. 1'50.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petit á 2 D, do 100 vrst à 2 D 50 p, večji inserati petit vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod" velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravništvo: Knaflova ulica štev. 5, pritličje. — Telefon štev. 304.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon štev. 34.
Poštnina plačana v gotovini.

Raznarodovanje v Primorju.

V Trstu, 31. avgusta.

Notranjepolitični dogodki zadnjih časov so v Jugoslaviji v toliki meri zavzemali pozornost javnosti, da je skoraj popolnoma oslepela in oglušela za zunanji svet in še celo najbližji. Tako je na primer odlok rimske vlade o razlastitvi zasebne imovine v Primorju šel mimo jugoslovenske javnosti skoraj neopaženo in tozadevna interpelacija poslanca Reisnerja v beogradski narodni skupščini ni našla primernega odmeva niti v poslanskih krogih samih, kaj šele v širši javnosti. In povejte, ali ni res, da z izjemo dveh, treh ljubljanskih dnevnikov ni v vsej Jugoslaviji uredništva lista, ki bi mu prišlo na um, da bi se ne morda dosledno, temveč vsaj tupatam katerikrat spominjalo najvažnejšega, da, naravnost življenjskega vprašanja primorskih Jugoslovenov, šolskega vprašanja! In niti sedaj ne, ko s pričetkom novega šolskega leta zada rimska vlada našemu narodnemu šolstvu v Primorju smrtni udarec.

Pred kratkim so bili v Rimu pri vladi poslanci »tujerodnih manjšin«, jugoslovenska poslanca dr. Besednjak in dr. Wilfan ter nemška dr. Sternbach in dr. Finzl. Šlo je pred vsem za razlastitveni odlok, potem pa tudi za šolstvo. Zglasili so se pri novem naučnem ministru Casatiju, želeč izvedeti od njega, ali bo vstrajal na šolski reformi svojega prednika, ki je odredil postopno poitalijančenje vsega šolstva v novih pokrajinah. Minister Casati je izjavil, da se popolnoma strinja z reformo svojega prednika, ker sloni na šolski politiki, pi je pač državna in italijanska. Na vprašanje, **»ali hoče vlada izpremeniti Slovane in Nemce v Italijane«**, je minister odgovoril: **»To je brez dvoma naš namen. Hočemo vas izpremeniti v Italijane!«** Ko se mu je oporekalo, da je vlada doslej vedno zagotavljala, da nima namena raznarodovati »tujerodcev«, da hoče spoštovati njihov jezik, njihovo prosveto, njihove običaje, da Slovani in Nemci predlagajo, da naj se v prvih letih vrši šolski pouk izključno v materinščini in se prične poučevanje italijanščne šele potem, ko so otroci duševno zrelejši, je minister vskliknil: »Ne! Ne! Jezik za nas ni občevalno sredstvo; jezik je duh, je italijanski način mišljenja in čustvovanja!« Na vse nadaljne ugovore poslancev je minister le poudarjal, da je ves razgovor brez pomena, da je brezuspešen.

Rimska vlada stoji torej neomajno na stališču, da se morajo primorski Jugosloveni asimilirati, da se morajo raznaroditi, da se morajo poitalijančiti. — Glavno sredstvo za asimilacijo, raznarodovanje, poitalijančenje pa ji je — šola!

Šolska reforma bivšega naučnega ministra Gentilija je odredila za letos poteklo šolsko leto poitalijančenje prvega razreda ljudskih šol, za nadalje pa odreja postopno vsakoletno poitalijančenje po enega nadaljnega razreda, za prihodnje šolsko leto torej drugega razreda. Ne gre pa tu morda za posamne oddelke v razredu, temveč za ves razred z vsemi oddelki. **Ker je na deželi velika večina ljudskih šol dvorazrednih, bo torej s prihodnjim šolskim letom poitalijančenje naših narodnih šol na Primorskem že skoraj dovršeno!** — Ostane le še majhno število šol z več razredi, ki se potope v italijanstvu v naslednjih letih, s čimer bo delo dokončano. Glavni udarec za splošnost pa prinese, kakor rečeno, letošnje novo šolsko leto.

Pa poreče sedaj kdo, da je stvar sicer v resnici huda, toda vendar ne tako, da bi bilo treba obupavati, češ, narod ostane zvest sam sebi. če tudi mu bodo v šolah ubijali v glavo samo taljanščno, ker je prezaveden, da bi si z italijanskim šolskim poukom dal izruvati iz srca ljubezen do svojega rodu in jezika.

Hm! Da! Narod, kolikor ga je izšlo iz časov svobodnega narodnega življenja! Toda naraščaj, ki izide iz italijanske šole? Iz novih razmer?

Kakor je težko izreči besedo, pa naj gre le iz ust: **ni veliko upanja, da bi ta naraščaj bil vreden svojih prednikov!**

Italijanska šola nikakor ni v prvi vrsti učilnica, v kateri naj bi se otrok učil učnih predmetov, temveč vzgojevalnica, v kateri naj se mladini v mehko sprejemljivo dušo vcepi italijansko mišljenje in čustvovanje. Jeziku se privadi otrok zelo hitro, šola ga ne muči s težkim ukom, pač pa mu učitelj pripoveduje lepe povestice o mladih italijanskih junakih, ki so prelivali kri za odrešitev domovne, šola prireja igre, izlete, vrše se prisege italijanski domovini, italijanskemu kralju, italijanski zastavi, otroci poljubljajo italijansko zastavo kot največjo svetinjo, pojo italijanske himne itd. Vse to leto za letom. Pa naj mu nič ne ostane od vsega tega! Ko otrok preraste šolo, ga sprejme v svoje okrilje fašistovska mladinska organizacija. — Potem gre k vojakom, v lepo, veliko italijansko mesto, Bolonjo, Firenze, Milan, Torino, Rim, Napoli Livorno, Genovo, kjer ravnajo z njim prijazno, goje z vsemi sredstvi dobro tovarištvo z italijanskimi tovariši, pospešujejo celo občevanje z ženstvom. Uživi se v italijanski način življenja! Ko se vrne, mu fašistovska organizacija zopet nudi zabavo, marsikdaj tudi zaslužek, brez dvoma pa protekcijo. Italijanščina mu rabi izborno, ker je naš jezik izrinjen iz vsega javnega življenja. Narodna društva se zatirajo na vse mogoče načine, prireditve pod fašistovskim okriljem pa niso samo dovoljene vselej in povsod, temveč se naravnost vsiljujejo. In mi smo tako dobrosrčni, da ne bi radi žalili nikogar! Smo tako miroljubni, da se izogibamo, če le moremo, prepiramo! Smo tako skrbni, da raje pristopamo k fašistom, kakor da bi zaradi naše odpornosti trpela naša družina, naša obrt, naša kupčija, naša občina!

Take so pač razmere v Primorju, brez olepšavanja. Pa recite sedaj, kaj more vzrasti iz takih razmer?! Seveda, ob stari, iz spominov narodne probuje svojo narodno življenjsko moč črpajoči rod bo zastonj butal raznarodovalni val italijanstva; ali novi rod, ki prihaja za njim — —

Pogled v našo bodočnost je vse, samo ne razveseljiv!

Ljuta borba proti boljševiško-anacijonalnemu režimu.

Položaj sedanje vlade nevzdržen. Javen shod radikalne stranke. Nikola Pašić pri kralju.

— Beograd, 2. sept. (Izv.) V političnih krogih je začelo zadnje dneve živahno življenje in vedno bolj se kažejo znaki, da se bo v najkrajšem času pričela ljuta in ogorčena borba med nacijonalno opozicijo in vlado heteregonih elementov. Vsi dosedanji politični dogodki naznačajo, da prihajamo zelo važnim političnim dogodkom nasproti. Predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović je v svojem govoru v Splitu na skupščini dalmatinskih radikalnih organizacij posebno naglašal, da sedanji vladni režim ne bo trajal dolgo, vsaj tako podčrtavajo posebna poročila iz Splita. Vlada se ne bo mogla dolgo držati, ker jo sestavljajo po mnenju predsednika narodne skupščine heterogeni elementi, ki ustvarjajo vladi Ljube Davidovića velike neprilike. Opozicijonalni politični krogi tudi naglašajo, da se je Ljuba Jovanović jasno izrazil o dejstvu, da ne obstoja v radikalni stranki nikak razkol in da vlada popolna edinost. Dalmatinske organizacije so tudi v svoji resoluciji pozvale vodilne faktorje radikalne stranke, da obvarujejo strogo edinstevnost in slogo, kar je velike važnosti za nadalnji razvoj političnih dogodkov.

Z ozirom na važen političen govor predsednika narodne skupščine v Splitu in na zborovanje radikalne stranke v tem mestu naglaša današnja »Politika«, da je tekom tega meseca pričakovati zelo važne politične dogodke.

Jasno in očividno je, da se pripravlja narodna radikalna stranka na ogorčeno in sistematično politično borbo proti vsem anacijonalnim elementom v državi. V najkrajšem času stopi ta velika stranka iz svoje dosedanje pasivnosti po prevzetju državnih poslov od strani elementov, ki nikakor ne žele obvarovati edinstvenosti države, kar jasno kaže resolucijski sklep nedeljske skupščine takozvanega »hrvatskega narodnega zastopstva« v Zagrebu. Radikalni politiki so pazno motrili dosedanje delovanje vlade heterogenih elementov ter so uravnavali po teh delih in državnih aktih tudi svojo nadaljno parlamentarno in politično borbo. V radikalnih vrstah so soglasno ugotovili, da se nahaja sedanja vlada na stranpotih in da sedanji režim vlada protiustavno, kar ne odgovarja interesom državne celokupnosti. V tem oziru je zelo značilen za presojo političnega razpoloženja in borbenosti v radikalnih vrstah današnji članek glavnega organa radikalne stranke »Samouprave«, ki poudarja, da je bila radikalna stranka sedaj po dejanjih vlade Ljube Davidovića primorana vstopiti v borbo, ker mora ostati verna svojim zgodovinskim tradicijam in svojemu staremu programu. Radikalna stranka bo vporabila vsa sredstva, da strmoglavi takozvani »republikanski boljševiški, separatistični in anacijonalni režim«. Ta članek danes smatrajo vsi politični krogi kot bojno napoved sedanji vladi.

Radikalni krogi so za to, da se čimpreje skliče na primernem mestu impozanten strankin zbor. Na tem zboru naj bi bile zastopane vse strankine organizacije širom cele države, kakor tudi stranke, ki načeloma in dejansko izpovedujejo program narodnega in državnega edinstva in ki branijo vidovdansko ustavo.

V vseh političnih in vladnih krogih živahno razpravljajo o nedeljskem sestanku bivšega ministrskega predsednika Nikole Pašića s kraljem v Nišu. Nikola Pašić je potoval v Zaječar k pogrebu svoje umrle sestre. V Nišu ga je kralj nenadoma povabil k sebi ter se ž njim zelo dolgo razgovarjal. O vsebini teh razgovorov sicer ni ničesar znanega, vendar je toliko gotovo, da je šlo za važne politične odločitve. Pašić varuje o vsebini razgovora z vladarjem najstrožjo tajnost.

Kdaj bo sklicana narodna skupščina?

Vlada odlaga zasedanje narodne skupščine. — Vladine obljube državnemu uradništvu. — Uradniški zakon.

— Beograd, 2. sept. (Izv.) Iz vladnih krogov poročajo, da so včeraj imeli dolgo posvetovanje ministrski predsednik Ljuba Davidović, minister javnih del Drago Pečić in minister notranjih del Nastas Petrović. Razmotravali so vprašanje sklicanja narodne skupščine. Prvotna vest, da je vlada naznanila poslancem HRSS, da se skliče narodna skupščina že 10. tm., je preuranjena, vlada namerava sklicati narodno skupščino še le meseca oktobra k rednemu zasedanju v smislu vidovdanske ustave. V prvi vrsti je vlada odločena, da predloži parlamentu v rešitev zakon o korupciji, revizijo uradniškega zakona in invalidski zakon.

Glede revizije uradniškega zakona se vrši v pravosodnem ministrstvu seja komisije, ki študira zakon in njega spremembe. Na včerajšnji seji te komisije so razpravljali o gotovih spomenicah in resolucijah uradniških organizacij. Ta komisija ima dokončati svoje delo do 15. tm. in predložiti zadevni elaborat vladi.

V svrho popularizacije širi vlada vesti, da dobi finančni minister kritje za izplačilo razlike uradniških plač od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. Finančni minister tudi objavlja, da je našel kritje za nove doklade vpokojencem in vpokojenkam. Baje je včeraj o tej stvari konferiral viceguverner Narodne banke s finančnim ministrom. Na drugi strani pa trde finančni krogi, da je bil ta poset viceguverne.ja pri finančnem ministru v zvezi z dovoljenjem večjih izvoznih sezonskih kreditov v smislu spomenic in želja kongresa trgovskih in obrtnih zbornic.

IZPLAČILO RAZLIKE NOVOUREJENIH PLAČ URADNIKOM.

— **Beograd**, 2. septembra. (Izv.) Vladini listi javljajo, da je na snočni seji ministrskega sveta finančni minister izjavil, da je na zahtevo uradniških organizacij našel finančno kritje za izplačilo **razlike uradniških plač v smislu novega uradniškega zakona za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924.** Po izjavi finančnega ministra je uspelo, dobiti na razpolago višji znesek, za katerega bo finančni minister zaprosil na eni prihodnjih sej odobrenja mnistrskega sveta.

Italijanska vlada ukine odredbe glede sekanja gozdov na Krasu

— Trst, 2. septembra. (Izv.) Kakor znano, je italijanska vlada izdala poseben odlok glede razpolaganja z lastnino v obmejnih krajih, ki jih je delila v dve coni. Ta odlok je posebno občutno prizadejal naše obmejno prebivalstvo tako v Julijski Krajini, kakor tudi v naši kraljevini na meji. Lastniki gozdov na Notranjskem so bili na podlagi tega odloka italijanske vlade zelo občutno oškodovani in so bili nekateri naši državljani takoj po objavi tega odloka strogo kaznovani, ker so sekali svoje gozdove že spomladi brez dovoljenja gozdarskega komisarja v Postojni, oziroma v Opatiji. Nekateri so morali plačati ogromne denarne globe in založiti velike kavcije za spomladi posekani les v svojih lastnih gozdovih.

Obmejno prebivalstvo tostran in onstran meje je vložilo pri merodajnih oblasteh in pri rimski vladi odločne proteste. Tem protestom so se zlasti pridružili Istra, vsa mesta v Julijski Krajini in mesto Pulj. Tudi italijanski listi so nastopili proti tem odlokom. Protestom prebivalstva so se pridružili tudi poslanci Julijske Krajine. Iz poročil je dalje posneti, da je tudi jugoslovenska vlada v zaščito interesov svojih obmejnih državljanov vložila pri rimski vladi odločen protest, ker se je s tem odlokom zelo omejevalo svobodno razpolaganje lastnine naših državljanov.

Te dni je dobil tržaški poslanec-fašist Suvich od državnega podtajnika v ministrskem predsedstvu A. Suarda obvestilo, ki javlja, da se je vojni minister odločil v prihodnji seji ministrskega sveta predložiti sklep, s katerim se suspendira kraljev odlok z dne 23. maja 1924, št. 1122, ki se nanaša na pravno razpolaganje lastnine v obmejnih krajih. Ta odlok se bo nanovo razmotrival na eni prihodnjih sej ministrskega sveta. Poskrbelo se bo, da se bodo gotova določila tega odloka ukinila in znatno spremenila na korist obmejnega prebivalstva. Na ta način skuša italijanska vlada odvrniti veliko nesrečo, ki je pretila zasebni lastnini v obmejnih krajih.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z AMERIKO.

— **Beograd**, 2. septembra. (Izv.) V ministrstvu zunanjih zadev je sestavljena posebna komisija, ki proučava načrt za sklenitev konzularne konvencije, konvencije o izročevanju zločincev, konvencijo o medsebojni pravni pomoči in načrt trgovinske pogodbe, ki se ima skleniti z ameriškimi državami. Trgovinska pogodba se ima formalno zaključiti na temelju sedanje trgovinske pogodbe, ki je bila svoječasno sklenjena med Srbijo in Združenimi državami Severne Amerike. Ta pogodba je bila sklenjena leta 1881. Za predsednika te komisije je imenovan načelnik oddelka za izvedbo mednarodnih pogodb v zunanjem ministrstvu dr. Otokar Rybař. Za člane komisije so imenovani: prof. dr. Miloje Novaković, univ. prof. dr. Arangjelović, načelnik notranjega ministrstva Vasa Lazarević in Rih. Vizin kot strokovnjak v pomorskih zadevah.

VELIKI NEMIRI V PETROGRADU.

— **Helsingsfors**, 2. septembra. (Izv.) Radi splošne delavske stavke je sovjetska vlada proglasila obsedno stanje nad celim Petrogradom. Vladina palača je močno zastražena. Med stavkujočimi delavci in vojaštvom je prišlo do konflikta. Vojaštvo je na delavstvo streljalo. Ubitih je bilo 20 delavcev.

KUGA V RUSIJI.

— **Berlin**, 2. septembra. (Izv.) Po poročilih iz Moskve je v Astrahanu izbruhnila bubonska kuga. Doslej je okoli 100 smrtnih slučajev.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

Dne 2. septembra ob 13.

Lesni trg.

Deske, 20, 25, 35 mm, od 20 cm širine naprej monte, franko meja blago 700; remeljni 35/70 I., II., III. fr. meja denar 710; trami 4/5 od 4—10 m dolžine, 5/6 4—10 metr. dolž., 4/5, 5/6 5—10 m dolž., 4/4, 4/5 6—10 m dolž., fr. meja d. 450; hrastovi plohi neobrobljeni, monte, od 2 m dolž. naprej, 30 mm debeline, fr. meja bl. 13.40; bukovi hlodi I., II. od 2 m dolž. nnaprej, 30 cm debeline, fr. naklad. postaja, d. 240; železniški pragi, hrastovi, fr. naklad. post. za komad den. 20; suha bukova drva, do 10% okroglic, fr. naklad. post. 3 vag., den. 28, bl. 29, zaključeno 28.

Žitarice.

Pšenica domača kvaliteta Ljub., den. 390, pšenica bačka 74/76, par. Ljub., bl. 425, pšenica slavonska, par. Ljub., bl. 397.50 koruza bačka, par. Ljub., bl. 350, oves bački, par. Ljub., bl. 335, ječmen pivovarniški 64 par. Ljub., bl. 475, pšenična moka št. 6 par. Ljub., bl. 450, pšenična moka št. 7, par. Ljublj., bl. 425, ajda siva, stara, prim. po vzorcu, par. Ljub., d. 300, bl. 350.

Ostalo blago.

Suhe gobe po kakovosti, den. 48—53, krompir zdrav suh, fr. naklad. postaja d. 110, jabolka obrana fr. naklad. post., bl. 195, seno Ia, sladko prešano fr. Ljub., d. 75, vino belo dolenjsko, štaj., hrvat. po vzorcu fr. naklad. post. den. 635.

Efekti. 2½% drž. renta za vojno škodo 119, Ljubljanska kreditna 220, Merkantilna banka 118—122, Prva hrv. šted. 916, Slavenska banka 105, Celjska pos. 200, Strojne tovarne in livarne 150—165, Trboveljska premogokop. 480—500, Združene papirnice Vevče 123—130, 4½ kom. zad. dež. banke 93.

Zagrebška borza.

Dne 2. septembra. — Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 14.60—14.70, Praga 2.32—2.35, Pariz 417.50—422.50, London 347.40—350.40, Newyork 76.71—77.71, Milan 342.97—345.97, Dunaj 0.1081—0.1101. — Valute: dolar 75.75—76.75, francoski frank 4.125— 4.125—4.175, češka kron 228.50—231.50.

— Efekti: 7odst. invest. posoj. 1921 64—65, 2 in polodst. drž. renta za ratnu štetu 109—.50—110.50, Ljubljanska kreditna 230—240, Centralna banka 32—33, Hrv. eskomptna banka 120—121, Kreditna banka Zgb., 122—123, Hipotekarna banka 63—64, Jugobanka 110—113, Praštediona 915—920, Slavenska banka 104—105, Eksploatacija 110—112, Drava d. d. Osijek —.—, Šečerana, Osijek 990—1000, Isis d. d. 58—61 Nihag —.— 100, Gutman 1150—1200, Slavonija 88—90, Strojne tov. 1150.—, Vevče 125—130.

INOZEMSKE BORZE.

— Curih, 2. septembra. Borza. Beograd 6.85, Praga 15.95, Newyork 531.25 London 23.87, Pariz 28.85, Milan 23.55 Dunaj 0.00749.

— Trst, 2. septembra. Predborza Beograd 28.80—28.85, London 101.40—101.50, Pariz 122—122.25, Curih 424—426 Dunaj 0.0316—0.0318, Praga 67.40—67.80.

— **Dunaj**, 1. septembra. **Devize:** Beograd 903—907, London 318.500—319.500 Milan 3134—3146, Newyork 70.935—71.185 Pariz 3842—3858, Praga 2127—2137, Curih 13.355—13.405. **Valute:** dolar 70.460—70.860, dinar 902—908, lira 3130—3150, češka krona 2114—2130.

Zborovanje Društva narodov v Ženevi.

Otvoritvena seja. — Stiki zunanjega ministra s Francijo, Belgijo in drugimi državami.

— *Beograd*, 2. septembra. (Izv.) Na snočni seji ministrskega sveta so bila prečitana prva kratka poročila naše delegacije o zborovanju Društva narodov v Ženevi.

— *Ženeva*, 1. septembra. (Izv.) Plenarno V. zborovanje Društva narodov je bilo otvorjeno z mašo v katoliški cerkvi, ki jo je pred otvoritvijo plenarnega zasedanja opravil katoliški škof in kateri so prisostvovali vsi delegatje raznih veroizpovedanj. Belgijski zunanji minister Hymas je otvoril prvo javno in svečano sejo kot starostni predsednik, naglašujoč važnost tega zborovanja, najaktuelnejše probleme in najvažnejše mednarodnopolitične dogodke, tako londonski pakt in vprašanje zasiguranja splošnega svetovnega miru. V svojem govoru se je predsednik Hymans kratko dotaknil tudi razmejitve med Jugoslavijo in Albanijo in zlasti perečega vprašanja sv. Nauma, glede katerega se naproša mnenje Društva narodov, kateri državi se ima prideliti, ali Jugoslaviji ali Albaniji. Predsednik Hymans je s posebnim naglasom omenjal francosko stališče glede razorožitve in garancijskega pakta in medsebojne vzajemne pomoči.

Po Hymansovem pozdravnem govoru je zbor prešel k volitvi posamnih odborov in predsedstva. Za predsednika zborovanju je bil izvoljen član švicarskega zveznega sveta M o t t a (sledile so viharne ovacije). Izvoljene so bile nato razne komisije. V komisijo za določitev dnevnega reda je bil kot delegat Male antante izvoljen tudi zunanji minister dr. Voja M a r i n k o v i ć.

Zunanji minister dr. Voja M a r i n k o v i ć bo uporabil svoje bivanje v Ženevi tudi za to, da stopi v direktne stike s politiki Francije, Belgije in ostalih držav.

Za prvo plenarno sejo glavne skupščine Društva narodov je vladalo povsod neobičajno veliko zanimanje. — Delegati posamnih držav so po večini isti kakor na prejšnjih skupščinah. — Dvorana je enako opremljena, z edino izjemo, da je na govorniški tribuni postavljen poseben aparat za povečanje glasu, s katerim so v Ameriki napravili prve poskuse. Lista delegatov je sicer skoraj ista, vendar so nekatere značilne spremembe. Tako fungira kot predsednik francoske delegacije ministrski predsednik H e r r i o t, ne pa L e o n B o u r g e o i s, kot predsednik Angleške pa M a c d o n a l d. Popolnoma spremenjena je jugoslovenska delegacija in deloma tudi bolgarska. Doslej se je prijavilo 111 delegatov, ki zastopajo 54 držav. Razen tega je prisotnih 350 tehničnih in pravnih strokovnjakov, znatno število delegacijskih uradnikov in 350 novinarjev. Ministrski predsednik Herriot še ni dospel v Ženevo.

— *Ženeva*, 1. septembra. (Izv.) Glavna skupščina je danes popoldne izvolila od 54 glasov s 47 šefa švicarske delegacije Motto za predsednika skupščine. Belgijski minister zunanjih del Hymans je v svojem govoru naglašal gostoljubnost Švice in izrazil upanje, da bo skupščina delovala pozitivno in plodonosno v blagor vseh civiliziranih narodov. Izvoljeni predsednik Motta se je ginjen zahvalil za izvolitev in izkazano mu zaupanje. Po izvolitvi predsednika je bilo izvoljenih šest komisij.

VERIFIKACIJA MANDATOV.

— Ž e n e v a, 1. sept. (Izv.) Na popoldanski seji je delegat Kube kot predsednik in poročevalec verifikacijske komisije stopil na govorniško tribuno ter poročal, da je od 54 držav, ki so odposlale svoje delegate na zborovanje Društva narodov, 49 držav pravilno akreditiranih. Na to je skupščina prešla k volitvam predsedstva. Volitve so se vršile tajno in poimensko. Volitev se je udeležilo 47 držav in je bil s 45 glasovi izvoljen za predsednika skupščine član švicarske delegacije in bivši zvezni predsednik Josip Motta.

RAZOROŽITVENI PROBLEM.

— *Ženeva*, 2. septembra. (Izv.) Amerikanski poslanik v Bernu je danes popoldne naslovil na glavnega tajnika Društva narodov Erika Drumonda noto, v kateri javlja, da je Amerika pripravljena sodelovati na mednarodni konferenci, ki bi imela nalogo, skleniti mednarodno pogodbo o kontroli izdelovanja orožja in municije in o zadevni trgovini.

— *Ženeva*, 1. septembra. (Izv.) Francoski ministrski predsednik Herriot se je sestal z amerikanskim avtorjem razorožitvenega načrta Chotwellom. *Amerika je neoficijelno izjavila, da se pridruži garancijskemu paktu. V garancijskem paktu naj bi vseka država-podpisnica decidirano izjavila, da vsako napadalno dejanje, vsaka priprava za vojno v bodoče pomenja kršitev mednarodnega prava in kot zločin. Kot priprava na vojno se naj smatra tudi vsaka splošna ali delna mobilizacija.*

ČEŠKOSLOVAŠKO STALIŠČE GLEDE GARANCISKEGA PAKTA.

— **Praga**, 2. sept. (Izv.) Češkoslovaški dopisni urad objavlja pismo ministra dr. Beneša generalnemu tajniku Društva narodov sir Eriku Drumondu glede stališča češkoslovaške vlade napram predlogu tretje komisije radi medsebojnega garancijskega pakta. Češkoslovaška vlada sprejema načrt kot bazo tako dolgo, dokler se najde boljša in enostavnejša oblika in sicer pod temi pogoji: V slučaju napada naj Društvo narodov enoglasno zaključi, kdo je napadalec in kakšne mere se bodo proti njemu podvzele. Češkoslovaška priporoča princip enostavne večine. Pismo naglaša še nekatere druge pomanjkljivosti načrta, zlasti z ozirom na male države.

Zločin v Avčah na Goriškem.

Grozen zločin se je dogodil v soboto zvečer v Avčah na Goriškem.

Znano Gabrijelčičevo gostilno in trgovino je imel v najemu Anton Luschitzky, doma iz Borovnice. Gospa Gabrijelčičeva je pred šestimi meseci odpovedala najemninsko pogodbo in Luschitzky bi moral v nedeljo 31. avgusta izročiti gostilno in trgovino nazaj njeni lastnici. Pod pretvezo, da ima še neke protiračune, glede katerih se je treba še dogovoriti, je v soboto zvečer povabil v svojo sobo gospo Avgusto G a b r i j e l č i č e v o in njeni dve hčerki, gospo Jelko Gorjup, soprogo nadučitelja v Avčah in gdč. Klavdijo Gabrijelčič, profesorico na mestni ženski gimnaciji v Ljubljani. Nič zlega sluteč, so se vse odzvale vabilu, ker so pač menile, da bodo napravili obračun. Čim so stopile v sobo, je Luschitzky potegnil revolver in ustrelil na gospo Gabrijelčičevo ter jo zadel tik pod sencem. Krogla je izstopila od leve na desno pri ušesu. Smrt bi nastopila takoj, če bi krogla zadela 1 cm višje. Gospa je bila težko ranjena, toda je izven vsake nevarnosti. Nato je napadalec oddal upravo smrten strel v usta gospe Gabrijeli, ki je v onem hipu kriknila: »Kaj vam je naredila moja mama?«

Uboga gospa se je zgrudila ob postelji in je izdihnila.

Ostane odprto vprašanje, komu je bil namenjen tretji strel, ki je zadel njegovo soprogo, ki se je že prej nahajala s svojo 6 letno hčerko v sobi. Žena je bila ustreljenja v hrbet in je s kroglo v prsih z otrokom zbežala istočasno z gdč. Klavdijo iz sobe. Morilec je nato ustrelil sam sebe v glavo. Ranil se je sicer težko, ali ne smrtno, in potem legel na posteljo. Krogla mu je prebila lice na eni strani, obtičala v drugem tik pod očesom, vsled česar najbrže izgubi vid. Brezdvomno bi si še eno kroglo pognal v glavo, ali bi nastala še kaka druga žrtev, ko bi mu ne bil odpovedal samokres. Proti jutru je prispel avtomobil Zelenega križa iz Gorice, na katerega so naložili Luzsickega. Z njim pa je morala tudi njegova obstreljena žena, dasi se je branila voziti se z morilcem.

Ta žaloigra ima izvor v tem, da je bila lansko leto trgovina in gostilna oddana v najem pod gotovimi pogoji Luszickemu. On se je navidezno od početka vzorno vedel, dokler ga ni neki večer kanalski fašij, pod vodstvom Pazzolija, napadel, češ, da širi protidržavno propagando. Luzsicky je po tem napadu iskal baje zadoščenje, ker se mu je pa zapretilo z izgonom, nakar je slednji kapituliral in se vpisal v fašistovsko stranko. Kmalu po tem dogodku je Luzsicky igral dvolično vlogo. Posledica tega je bila, da je gospa Gabrijelčičeva izgubila koncesijo za gostilniško obrt. Po velikem trudu si je gospa zopet pridobila dovoljenje, vendar pod pogojem, da mora sama izvrševati obrt. S tem, razumljivo, je prišla ob veljavo njih prejšnja pogodba.

Luzsicky bi moral, po neki spravi in odpravnini, oditi dne 21. t. m., t. j. v nedeljo. Njegov odhod pa je povzročil žalibog strašne posledice.

Pogreb pokojne Gabrijele se je vršil včeraj popoldne na pokopališče v Avčah. Pokojnica je bila obče priljubljena in povsod znana kot dobra in izobražena gospa.

Strašen zločin je izzval v Avčah silno gorčenje, a tudi sočutje s težko prizadeto rodbino Gabrijelčičevo.

Slovenska društva v Julijski Krajini zopet dovoljena.

— **Gorica**, 2. septembra. (Izv.) Posl. Besednjak je prejel od notranjega ministra Federzonija pismo, ki kratko veli:

Rim, v avgustu 1924. Gospod poslanec! Z ozirom na to, kar ste predlagali glede takozvanih izobraževalnih društev, Vam naznanjam, da sem odredil, kakor ste Vi želeli. Federzoni, m. p.

S tem pismom notranjega ministra so končno vzpostavljena svoječasno od italijanskih pokrajinskih oblasti suspendirana slovenska kulturna in druga društva v vsem Primorju. Vsakemu društvu je sedaj dovoljeno obnoviti svoje delovanje in svobodno, ne da bi bilo treba javiti to prefektom, lahko delujejo v svojem delokrogu. Za vsa slovenska društva velja v polnem obsegu italijanski društveni zakon, ki je zelo liberalen in ni potreba nikakega dovoljenja od strani prefekture oz. druge italijanske oblasti. Za društvene prireditve ni potrebno uradno dovoljenje, marveč se samo obvesti o tej prireditvi pristojno županstvo.

S pismom notranjega ministra Federzonija je zopet vzpostavljeno slovensko društveno življenje v vsem Primorju, kar prebivalstvo z veseljem in zadovoljstvom pozdravlja.

MEŠČANSKA VOJNA NA KITAJSKEM.

— **New York**, 2. septembra. Pred Shanghajem postavljene amerikanske čete stoje pod vrhovnim poveljstvom angleškega admirala Andersena. Uporniki se bližajo mestu z močno armado, broječo okoli 100.000 mož.

Politične vesti.

= **Druge strune so zapele.** Današnji »Slovenec« se je v uvodniku končno spomnil vstoličenja pravoslavnega patrijarha v Peči. Če bi ne bili klerikalni tigri pri vladnih jaslih, bi seveda prezrl ta dogodek, kakor je prezrl in zamolčal vse srbske prireditve, dokler je bila SLS v opoziciji. Če primerjamo današen »Slovenčev« slavospev srbskemu narodu s tem, kar je pisal »Slovenec« o Srbih še nedavno, moramo s studom pribiti, da presega hinavščina in dvojna morala rimovcev že vse meje. Mar mislijo ti politični kameleoni, da so Srbi že pozabili vse psovke in infamne napade, ki jih je sipal »Slovenec« iz svojih predalov, predno ni prišla Koroščeva garda do zaželjenega korita? »S kakšno upravičenostjo«, piše »Slovenec« med drugim, »bi mogel kdo odrekati (?) Srbom, da naj pozabijo vso svojo zgodovino in narodno tradicijo, ki sta ohranjala srbskemu narodu njegovo samozavest in ga ujeknila (?) v njegovi vztrajni borbi za uresničenjem svojih ciljev?« — Vprašamo rimovce: Kdo bi mogel odrekati Srbom pravico do popolnega priznanja vseh zaslug, ki jih imajo za ustanovitev Jugoslavije? Kdo more zahtevati od srbskega naroda, naj pozabi nedavno prošlost in kar čez noč prizna, da so svobodno jugoslovensko državo soustanovili tudi tisti Slovenci in Hrvati, ki so šele po prevratu začutili v svojih žilah jugoslovensko kri? Kdo si drzne pisati zakone tistim Srbom, o katerih pravi celo »Slovenec«, da niso suženjski narod in da je v njih silno razvita nacijonalna samozavest? In kdo more zahtevati od njih, naj napravijo križ čez vso preteklost, naj izroče svojo usodo zdaj, ko so po krvavih vojnah pomagali jugoslovenski ideji do zmage, v roke tistih lažipatrijotov in tipičnih predstavateljev suženjske ideologije, ki so jih pošiljali med vojno na vrbe? To lahko storе samo podle klerikalne duše, ki pojejo danes Srbom slavo, jutri pa jih utegnejo zatajiti in prodati najhujšim sovražnikom jugoslovenstva.

= **O narodni samozavesti** se je danes spozabil »Slovenčev« uvodničar. Z neverjetno lehkomiselnostjo meša pojme našega življenja. Pravoslavje mu je srbsko, kakor da bi ne bilo pravoslavje v prvi vrsti cerkvena in verska stvar in kakor da bi se smelo analogno k temu trditi, da je katolicizem recimo slovensko nacijonalen. Katolicizem je univerzalen, to se pravi, je cerkveni in verski pojav, ki je običajno v nasprotju z nacijonalističnim stremljenjem sodobnih narodov, kar pa ni bistveno za katolicizem. Katolicizem je lahko prijazen narodnim pokretom. **Je lahko slovenski, je pa tudi lahko mednaroden, in še prej medplemenski, jugoslovenski, torej za resnično, bratsko zbližanje Srbov, Hrvatov in Slovencev, kar se ne dosega s tem, da vsak po nepotrebnem podčrtava svojo plemensko posebnost, marveč s tem, da vsi trije naglašajo skupne črte, to je sedaj skupno državnost, voljo do skupnega, složnega mednarodnega ter internopolitičnega in družabnega življenja. To in nič drugega je jugoslovenstvo.** Pravoslavje v naši državi pa je sedaj cerkev in nič drugega! Nekoč je bilo glavni oslon srbskega naroda in njegove nacijonalne zgodovine. **Pravoslavna vera je dajala srbskemu človeku vero, upanje in ljubezen do lastnega rodu, do svobode in samostalnosti. V tem oziru je bila mnogo višja in zaslužnejša za nacijonalni razvoj srbskega naroda, kakor pa katoliška vera in cerkev za nacijonalni razvoj slovenskega ljudstva. Sedaj pa je pravoslavje samo pravoslavje, to je cerkev in vera, kakor vsaka druga vera in cerkev v naši državi. Skupna ni več vera, marveč državnost in njej odgovarjajoča nova nacijonalnost! O tej novi državni in nacijonalni samozavesti napram zunanjim narodom naj raje piše »Slovenec« in naj spoštuje tiste, ki verujejo v to državnost in v njeno novo nacijonalnost.** O teh ljudeh naj govori spoštljivo, ker delajo iz čistega in poštenega notranjega prepričanja, ki je neprimerno višje in plemenitejše, kakor pa klerikalno, demagoško stališče razpaljevanja plemenskih nagonov in organizacije umetnih nasprotstev med Srbi, Hrvati in Slovenci, mesto jugoslovenske vere v edinstvo in skupno življenje. Prvo oznanja sebični plemenski egoizem, drugo pa je plemenito stališče, ki goji med tremi brati zbliževanje in slogo ter bratsko ljubezen!

= »Pro gente croatica« je bil pred davnimi leti ustanovljen v Rimu zavod sv. Jeronima. V glavnem, da se vzgajajo duhovniki za hrvatske pokrajine. Po novi pogodbi z Italijo je zavod in cela zgradba prešla v last in v upravo sv. Stolice. Prizadevanje našega poslanika pri Vatikanu dr. Smodlake gre sedaj za tem, da se zavod izpremeni v splošno jugoslovenski zavod, namenjen vsem katoličanom vse Jugoslavije. Hrvatski šovinistični listi so radi tega dvignili pravo burjo. Ostro napadajo poslanika dr. Smodlako in ga ironično imenujejo Stodlaka. — Kot vedno radi prizadevanja v vsekakor plemenitem smislu, kajti zavod naj služi vsem katoličanom Jugoslavije brez razlike plemena, ne pa samo hrvatskim katoličanom, ki se smatrajo kot »gente croatica«. Listi mu očitajo, da s tem »blati hrvatske svetinje«! Kaj vse ni hrvatska svetinja! Radovedni smo, kaj porečejo slovenski klerikalci, ki bi se na tem poprišču in pri tem vprašanju lahko zavzeli za slovenske katoliške interese ter zahtevali njihovo enakopravnost s hrvatskimi. Ali bodo zavzeli jugoslovensko stališče, stališče, da je zavod sv. Jeronima za celo Jugoslavijo, ne pa samo za Hrvatsko in za »gente croatica«? Samo da bi to za slovenske »avtonomiste« ne bilo nedosledno dejanje?

Trgovci in industrijalci!

Oni, ki žele placirati svoje blago in izdelke v Bosni-Hercegovini potom zastopstva, skladišča, v komisijo ali v kompanijo, s sedežem v Sarajevu, naj se javijo s svojimi predlogi solidnemu, uglednemu ter dobro stojočemu trgovcu, ki se nahaja sedaj v Rogaški Slatini, pod naslovom „Agilen" iz Sarajeva" na upravo kopališča. 5650

Društvene vesti.

— **Vsem g. rezervnim častnikom v območju Dravske divizije.** Rezervni častniki v Sloveniji do danes še niso organizirani ter so v vseh strokovnih zadevah navezani zgolj na lastno prevdarnost. Ker je organizacija velikega pomena v moralnem kakor tudi v materijelnem oziru in ker že obstoja v Beogradu »Udruženje rez. oficira i ratnika« je gotovo smiselno in potrebno, da vsi rezervni častniki v Sloveniji brez izjeme izmenjamo svoja naziranja in določimo smernice v svrho pristopa k omenjenemu udruženju. V dosego tega cilja se sklicuje za petek dne 5. tm. ob 8. uri zvečer sestanek vseh rezervnih častnikov v steklenem salonu pri Levu na Gosposvetski cesti. V interesu vsacega posameznika je, da se tega sestanka zanesljivo udeleži. Bischof Viktor l. r., Jarec Janko l. r., Primožič Ludvik l. r. V Ljubljani, 2. septembra 1924.

— **Dijaške gospodinje** imajo v četrtek 4. tm. redni mesečni sestanek ob 16. pri »Novem svetu«.

— **Zahvala.** Podporno društvo v Ljutomeru se iskreno zahvaljuje podružnici Slovenske banke v Ljutomeru za naklonjeni dar 100 Din namesto venca na grob pokojnega g. Ludvika Babnika.

Poizvedbe.

— **Našla se je** pred 14 dnevi ženska ročna torbica z nekaj denarja. Dobi se pri tov. Kodelja, Prisojna ulica 7, II. nadstr naravnost.

— **Lovski pes (psica)** brak bele barve z rumenimi ušesi, sliši na ime Živa, se je zatekla. Ima na ovratniku znamko Maribor. Odda naj se proti nagradi: Praunseis, Linhartova ulica 4.

B. Grimshaw-G. Clavigny: 16

Gospodična kapetan.

— Tisoč vragov! je zaklel Sakson. Kaj je storiti? Ob denar smo.

Pogledal je svojo hčerko in videl v njenih očeh čuden blesk. Razumel je, da ni bila še na koncu maorske zvitosti in angleškega poguma, ki sta bila združena v tej glavi in skovala kak naklep.

— Ali imaš kako idejo? jo je vprašal.

— Eno imam, je dejala. Treba pa je, da vi poveljujete, oče, ker je poskus prenevaren, da bi ga mogel napraviti Harrys sam, med tem ko bom jaz imela drugo delo.

— Razloži mi stvar.

— Poslušaj moj načrt: našo najdaljšo mrežo položimo v morje, a preje bomo nanjo privezali dolge vrvi. Pustili bomo, da se bo vlekla za nami in križali bomo pot te ladje tako, da se nas bo skoraj dotaknila. Potem se bomo pa okrenili okoli nje, tako da bo plavala nad našo mrežo in nad vrvmi. Ladijski vijak se bo zajel vanje in to bo zadostovalo, da se ustavi in pokvari. Med tem bomo pa mi imeli čas dospeti v Wellington pred njo. Poskus je nevaren, oče, toda če se posreči, so biserna polja naša.

— Vredna si biti moja hčerka, je dejal Sakson, idi in pripravi vse, kar je treba. Če se »Sibila« uniči pri tej pustolovščini, tem bolje, toda pridobimo si lahko ogromno bogastvo. Umreti itak moramo enkrat, kaj zato, če tvegamo svoje življenje, ako lahko dosežemo izboren uspeh. Pusti me malo spati, zbudila me boš, ko pride trenotek.

Vlegel se je nazaj na svojo posteljo. Vajiti ga je gledala. Z njim ni bilo nič.

Hitro se je vrnila na krov in poklicala Harrysa. Razložila mu je, kaj pričakuje od njega. Treba je bilo razgrniti veliko mrežo in jo obdati z vrvmi, ki naj bi se privezale v gotovih presledkih.

— In kaj dosežemo s tem? je vprašal Harrys, ko je prenehala govoriti.

Enostavno mu je razložila stvar, kakor preje očetu.

— Pri tem žrtvujemo svojo kožo, je dejal.

Pogledala ga je z zaničevanjem.

— Ali vas je strah?

— Ne, gospodična, z vami me ni nikoli strah, toda prosim vas, da ne pozabite, ko pride trenotek delitve.

Dal je takoj izvršiti povelja, ki jih je bil dobil in ko je bila mreža spremenjena, kot je to želelo dekle, je stopil k njej in jo prosil, naj pride pogledat, če je vse dobro pripravljeno. V resnici je bila stvar dobro pripravljena. Če bi se te zvite vrvi ovile okoli ladijskega vijaka, bi moral biti pač zelo spreten oni, ki bi ga znal oprostiti.

— Dobro je, je dejala Vajiti, ugasnite vse luči na krovu, tudi ono v zemljevidni kabini.

Storili so tako.

Ko so bile luči pogašene, se je zdelo Vajiti, da je postala samota tišja in noč temnejša in da se je neizmerno morje razširilo okoli nje.

Stala je pri krmilu in ni izgubila iz oči zelene luči ladje, ki se je bližala od minute do minute. Toda čas še ni bil prišel za izvršitev načrta. Pustila je »Sibilo« jadrati v črti sovražnika in ob enem slastno uživala krasoto tropske noči.

Zvezde so se svetile na temnomodrem nebu. »Križ juga« se je svetil nad njeno glavo in slaba luč malega luninega krajca je srebrila grebene valov.

Mislila je, da je morda to zadnjič, da se luna dviga zanjo na Pacifiku; toda njena duša je bila krepka, ni se žalostila nad svojo usodo, temveč se samo ironično posmehovala poetičnim spominom, ki jih ji je vzbujala ta misel in s krepko roko je krmarila »Sibilo« tako, da se je bližala zeleni luči.

★ ★ ★

Oblaki so se začeli kopičiti in so zakrili luno in zvezde, noč je postala temna in veter je začel pihati močneje.

»Margareta« je hitela ponosno naprej, nič hudega sluteč. Imela je vsa jadra razpeta. Njen mali propeler je rezal morsko vodovje in njegovo vrtenje se je čulo zelo razločno tudi v daljavo.

»Sibila« je bila oddaljena samo še nekaj sto metrov.

Nevarna mreža je plavala za njo po morju, privezana samo z eno vrvjo. Vajiti je obračala svojo ladjo na ta način, da je morala presekati pot sovražnice, nato je prepustila krmilo Harrysu, rekoč:

— Pusti jih priti čisto blizu, potem jim prekrižaj pot tik pred nosom in zaobrni vzdolž njih, tako blizu kot le mogoče. Ostalo napravim že jaz.

Postavila se je poleg vrvi, ki je držala mrežo, plavajočo pod vodno gladino. Držala je v roki velik nož, ki se je bliskal v luninem svitu.

— Pri moji veri, je mrmral Harrys, res ima vedno vse, kar potrebuje. Že vidim.

Nenadoma se je začulo divje rjovenje v temi:

— Halo... Pozor ... Kaj pa vganjate?... Na levo!... Ti ljudje so blazni!... Potopili nas boste!

To je bilo preplašeno moštvo »Margarete«, ki jih je zbudila straža. Skušali so z vsemi silami obrniti ladjo, da bi se umaknili temni jadrnici, ki je hitela naravnost proti njim.

Na to kričanje pa ni nihče odgovoril in temna senca »Sibile« je nemo nadaljevala z vso hitrostjo svojo smer proti »Margareti«. Moštvo te je videlo, da je izgubljeno in je začelo spuščati rešilne čolne.

Toda do tega ni prišlo, kajti že jim je strašna ladja prerezala pot tik pred njimi, se nenadoma zaobrnila in vozila tako tesno poleg njih, da bi bil mogel kapetan »Margarete« dati povelje, jo zagrabiti s kavlji.

Kanaško moštvo »Sibile« je menilo, da hoče Vajiti s sunkom potopiti sovražnika in je vse navdušeno prepevalo svojo vojno himno in divje vzklikalo.

Prosveta.

ŠVICARSKO SLIKARSTVO.

(K razstavi švicarskih slikarjev v Parizu.)

Po razstavi holandske in belgijske umetnosti so imeli Parižani prvič priliko ogledati si zgodovinsko razstavo švicarskega slikarstva v muzeju du Jende Paume. Razstavljena so bila umetniška dela od XV. stoletja sem in njih študij je bil zelo zanimiv.

Znano je, da žive v Švici trije narodi: Nemci, Francozi in Italijani. Ta trojna delitev se kaže tudi v umetnosti: švicarski slikarji so hodili trojna pota, živeli so mnogo, če ne večinoma v inozemstvu — izvzemši morda nekatere zadnje generacije — pa naj so že bili doma iz alemandske ali romanske Švice. Nahajamo jih v vseh časih po Nemčiji, po Franciji in po Italiji, celo po Angliji in v Orijentu.

In več ali manj so nekateri, kot na primer Holbein, Gessner, Angelica Kauffmann, Fussli, Boecklin in Hoder stali pod uplivom nemške šole, med tem ko so drugi, kot Jean Petitot, Liotard, Léopold Robert, Gleyre, Karl Bodmer in kipar Pradier delili z romantičnim Jean-Jacquesom usodo francoskih klasikov.

Že pred reformacijo, ki je za dolgo časa zamorila vsako umetniško delovanje, so se začeli nekateri otresati zunanjih, predvsem francoskih uplivov, in skušali ustanoviti samosvoje švicarsko slikarstvo. K tem samostojnežem moremo prištevati Konrada Witza, katerega »Čudoviti ribji lov« ima za dekoracijo Ženevsko jezero, potem portretista Hansa Funka in pejsažista Hansa Leua mlajšega, doma iz Zuricha. V isto skupino spadajo tudi Urs Graf iz Loleurea, Hans Fries iz Fribourga in njegov učenec, humanist Nikolaj Manuel Deutsch iz Berna, mali lokalni slikarji, ki jih obvladuje z vso svojo prezgodnjo mojstersko umetnostjo visoka postava Hansa Holbeina mlajšega, ki je prišel iz Augsburga na Švabskem in postal baselski meščan.

Švicarski okvir je preozek za mirno avtoriteto Holbeina: izšla je iz južne Nemčije, spada pa v svetovno umetnost. In njegova mojsterska mladost stoji že pod utisom renesanse, katere svetla zarja žari preko italijanskih Alp. Najsiže slika karkoli, vedno nam podaja ta portretist človeško obliko z objektivnostjo zrcala. Za tem prvovrstnim mojstrom, ki je umrl v Londonu, je sledila dolga praznota vkljub mogočnim portretom Tobije Stimmerja, ponosna baselskega muzeja.

Šele žez dve stoletji se prikaže Jean-Etienne Liotard (1702—89), po rodu iz Ženeve kot Jean-Jacques Rousseau. Bil je najprej miniaturist v svojem rojstnem mestu, nato se je učil pri pariškem graveurju Masséju in je bil znan po svojem fantastičnem značaju, kakor tudi po svojem talentu, po svojem dolgem potovanju po Orijentu in po številnih pastelnih portretih. Slikal je prav rad orijentalske motive in se je tudi začel orijentalsko oblačit: pustil si je rasti brado, odel se je v širok plašč in nadomestil je pudrano lasuljo s širokim turbanom.

V patrijarhalnem in sentimentalnem 18. stoletju nahajamo v Švici odličnega Salomona Gessnerja, pesnika, slikarja in graverja, in njegovega portretista Antona Graffa.

Romanska Švica je dala francoski šoli dva stilista, Léopolda Roberta (1794—1835) ki je bil graveur in idealiziral sodobno Italijo, in Charlesa Gleyrea (1806—74), kateri je kot resen profesor slikal antično Grško. Poleg teh dveh nahajamo v Parizu še celo vrsto drugih švicarskih umetnikov.

Toda vrnimo se iz Pariza v Basel, kjer najdemo evokacijo antične mitologije v čisto gemanskem duhu pri Arnoldu Boecklinu (1827—1901). Ta italijaniziran Nemec je bil učenec düsseldorfške akademije in je končal svoje dni v Fiesolu. Bil je panteist in simbolist, realističen pogan, ki je poosebljal nesmrtno naravo v krepkih oblikah (primerjaj njegov Sveti gaj, Otok, mrtvecev, Armado Gotov.)

Nič manj neizprosno germanski okus sta imela dva Boecklinova učenca: alpski slikar Hans Sandreuter in Albert Welti, ki je skušal uliti svojim rodbinskim portretom srednjeveški realizem.

Po rudimentarnem idealizmu Boecklina je umetnost alemanske Švice krenila k učenemu realizmu s Ferdinandom Hodlerjem (1853—1918). Ta bernski slikar je pravi moderni umetnik, ki so ga razumeli najprvo samo umetniki in je dolgo časa ostal nepoznan v svoji temni revščini živeč v trdnem prepričanju, da se bo njegova dolga kalvarija končala z zmagoslavjem. Hodler je imel, kar manjka marsikomu, namreč izborno šolo, v kateri si je pridobil sijajno tehniko.

Hodler ni hotel gojiti niti tradicije religijoznega stila, niti jasnosti samot: s temačnim realizmom se je počasi dvignil do zopetne upostavitve dekorativnega slikarstva. Ko je l. 1891. izstavil svojo Noč v drugem salonu du Champ-de-Mars v Parizu, je napravil nepozaben utis na mlado umetniško kritiko.

Ta krepki risar je vedno zanemarjal lepoto v prilog značaja, kar vidimo več ali manj pri vseh švicarskih slikarjih, od »Mrtvega Krista« Holbeinovega v Baselu pa do Hodlerja, da so celo v misteriju sanj bolj merili na resnico kot na lepoto. (Po R. Bouyerju.)

★ ★ ★

— **Dve predstavi v Narodnem gledališču v Ljubljani.** O priliki bližnjih dveh kongresov, ki se vršita v Ljubljani, bodeta v Narodnem gledališču dve predstavi in sicer se vprizori povodom kongresa vseslovanske agrarne omladine v petek, dne 5. septembra v opernem gledališču opera »Gorenjski slavček«. V soboto, dne 6. septembra pa vprizori stolna dijaška kongregacija na čast udeležencev prvega slovenskega marijanskega kongresa Šekspirjevo žaloigro Macbeth. Vstopnice za obe ti dve predstavi so od danes naprej v predprodaji pri dnevni blagajni v opernem gledališču.

— **Poziv gledališkim abonentom.** Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani vljudno opozarja vse abonente lanske sezone, da so jim lanski sedeži na razpolago samo do vštevši sobote dne 6. tm. ter prosi vse abonente, ki reflektirajo na abonma v sezoni 1924-25 in na lanska mesta, da se sigurno do sobote prijavijo v veži dramskega gledališča od 9.—12. dopoldne in od 15.—17. popoldne. Abonma se plača v šestih obrokih, prvi obrok ob podpisu prijave.

— **Člane Strokovnega udruženja jugoslov. oblikujočih umetnikov** ponovno opozarjamo na čitalnico tega udruženja, ki je spojena s glasbeno čitalnico (poslopje Gl. Matice, 2. nadstr. vr. 25). V tej čitalnici so članom na vpogled sledeče umetnostne revije: Zbornik za um. zgodovino, Volné směry, Styl, Časopis češkoslovenskych architektů in Dílo. V teh revijah, ki jih dobiva udruženje večinoma na dar od gospoda češko-slov. gen. konzula dr. O. Beneša, se nahajajo krasne reprodukcije del raznih čeških in slov. umetnikov, med katerimi omenjamo sledeče: Njedly, Kubin, Plečnik, Marold, Hynais, Loukota, Hlava, Bubeniček, Myślbek itd. itd. Gospodu gen. konzulu bodi pri tej priliki ponovno izrečena najlepša zahvala. Zelo zanimive so tudi glasbene revije, ki so istotako članom udruženja na razpolago.

— **»Jugoslav. Njiva«.** Izišao je 5 broj »Jugoslavenske Njive« s ovim sadržajem: Na uvodnom mjestu govori J. Demetrović o sadanjoj političkoj situaciji, s obzirom na misao narodnog i državnog jedinstva. Stanko Tomašić priopćuje ratnu novelu »Crveni paragraf«, a Ilija Mamuzić javlja se pjesmom »Moja noć«. Medju članicama piše dr. P. Skok o romanu francuskog pisca Fabrea »Rabevel«, Božo Lovrič priopćuje studiju o slikaru Vidoviću, a dr. D. Trbojević raspravlja o temi »Moral i društvo«, Vl. Dvorniković nastavlja svoju studiju o Schopenhaueru. U pregledu imade članak o varaždinskom kazalištu, Rrjavčevoj knjizi »Slovenci«, časopisu »Kultura slavianska« itd. U rubrici »Polemika« štampan je odgovor petorice univerzitetskih profesora na predstavku akademičkog senata u Zagrebu, koja je upućena narodnoj skupštini.

— **Šentjakobski pevski zbor v Ljubljani** vabi svoje člane na prvo redno vajo, ki se vrši 4. tm. v Šentjakobski šoli. Istotako se vabijo novi pevci, ki imajo veselje vstopiti v naš zbor.

Sokolstvo.

— **Sokolsko društvo v Št. Vidu nad Ljubljano** priredi 7. septembra točno ob 16. na Frnadovem in Jagrovem vrtu svoj javni nastop in veliko ljudsko veselico s sodelovanjem godbe dravske divizije, kamor Sokolska društva in prijatelje Sokolstva najvljudneje vabimo. Nastop domačega društva je prav marljivo pripravljen in bo došlim nudil najlepši užitek; kot gostje nastopijo: Škofja Loka, Medvode, Ježica in Kamnik. Dohodi in odhodi vlakov iz Ljubljane in Gorenjskega kar najugodnejši; ker je drugi dan praznik, bo za odhod Ljubljančanom turistovski vlak ob ½24. uri najprikladnejši. Kdor ljubi naravo in pošteno veselje, ta naj nas obišče. Nasvidenje in zdravo! Odbor.

— **Sokol« v Litija-Šmartno** proslavi svojo 15 letnico v nedeljo 7. sept. v Šmartnem pri Litiji. Sodeluje godba Dravske divizije pod osebnim vodstvom g. dr. Čerina. Nastopi tudi vojaštvo Celjskega pešpolka. Sprejem gostov pri opoldanskih vlakih z godbo v Šmartno, kjer se vrši ob 15. javna telovadba, spojena z veliko ljudsko veselico in bogatim srečolovom. Polovična vožnja proti običajnim Saveznim izkaznicam. Prijatelji sokolstva in bratska sosedna društva iskreno vabljeni.

— **Sokolsko društvo v Radovljici** priredi svoj redni telovadni nastop v nedeljo dne 7. septembra tl. Po vlaku ob 15. se vrši sprevod članstva od kolodvora na telovadišče. Ob 16. telovadni nastop, po nastopu ljudska veselica v Sokolskem domu. Sodeluje sokolska godba z Jesenic. Prireditev se vrši ob vsakem vremenu. — Zdravo!

Šolstvo.

— š **Ali propada rezbarska obrt v Sloveniji?** Ena izmed najlepših obrti, ki se goje v Sloveniji je gotovo rezbarska obrt. Gojila se je pri nas že od pamtiveka in je dosegla razmeroma zelo visoko stopnjo. O tem pričajo kipi svetnikov, ki krase oltarje v cerkvah in kapelicah po vsej Sloveniji, o tem pričajo rezljane klopi, vrata, okvirji, spovednice itd. Ta obrt je izšla zares iz naroda, saj je znano, da v mnogih krajih naše ožje domovine nahajamo s spretno roko rezljane okraske na predmetih vsakdanje uporabe v kmetski hiši. Kdo ne bi poznal naših gorenjskih presilc, žličnikov, vivčkov in mnogo drugih predmetov, ki kažejo vsi lepoto domače ornamentike, ki pa pričajo tudi, kako ljubijo Slovenci ravno rezbarske okraske. Ko se je svoj čas ustanovila umetno obrtna šola v Ljubljani, je bilo čisto naravno, da so se ustanovitelji ozirali na potrebe gojenja te obrti pri nas in da so poleg drugih oddelkov ustvarili tudi oddelek za lesno in kameno kiparstvo na tem zavodu. Ta oddelek, ki je ostal tudi v sedanji Tehniški srednji šoli, je od tedaj vzgojil že veliko število spretnih rezbarjev in kiparjev in marsikateri med znanimi slovenskim umetniki je začel svoje izobrazovanje baš v tem oddelku. Toda zadnja leta se je začelo število učencev opasno krčiti, tako da preti nevarnost, da bo usahnil. Kaj je temu vzrok? gotovo je, da ima omenjena obrt velikega sovražnika v industriji, posebno v tirolski industriji cerkvenih predmetov, ravno tako je razumljivo, da je danes očetu na deželi težko vzdrževati sina v Ljubljani, ko so se podpore in stipendije, ki so se svoj čas delile nadebudnim dijakom, skrčile vsled valutnih stresljajev ali so ponehale. Vendar tiči velik vzrok v tem, da mnogim za to poklicanim osebam ni znano, da ta oddelek eksestira in kakšen namen ima. Učiteljstvo in duhovništvo na deželi bi bilo v prvi vrsti, poklicano, da vspodbudi starše za risanje talentiranih dečkov, ki so končali ljudsko šolo na ta oddelek. Marljivim učencem se obeta v tej stroki prav lep zaslužek. Žalostno bi bilo, če bi med nami poginila ta lepa umetna obrt, ki tako ugodno povzdiguje kulturno stopnjo v mestu in na deželi. V informacijo pa moramo dostaviti, da se na imenovanem oddelku Tehniške srednje šole goji tudi modeliranje in da se bodo odslej izobraževali gojenci tudi v štukaterstvu, stroki, ki je pri nas ravnotako potrebna, kakor je pomanjkanje domačih sil občutno. Vpisovanje na omenjeni oddelek se vrši v Tehniški srednji šoli dne 4. septembra 1924. Omenjamo končno, da se v kiparski oddelek morejo vpisati tudi absolventi nižje ali višje srednje šole in da jim služi ta šola, kot dobra predizobrazba za poznejši poset umetniške akademije.

— š **Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani.** Šolsko leto 1924/25 se prične v ponedeljek, 15. tm. s sv. mašo ob 9. v Križanski cerkvi. Nato se prične pouk. Ponavljalni izpiti se vrše v dneh 12. in 13. sept. Spored je objavljen na črni deski. — Vpisovanje je za vse letnike zaključeno in se ne sprejema noben učenec in nobena učenka več.

— š **Meščanska šola na Jesenicah.** Vpisovanje se bo vršilo 10. tm. Ponavljalni in drugi izpiti bodo 10., 11. in 12. tm. V soboto 13. tm. bo ob 8. na Savi skupna šolska maša. Redni pouk se prične 15. tm. Ravnateljstvo.

Borba za obstanek državnih upokojencev.

Sedanja vlada je dala inicijativo v spremembo uradniškega zakona z dne 31. julija 1923, osobito členov 239. in 240., ki obravnavajo pokojnine. Znano je, da so bili vsi pred 31. julijem 1923 upokojeni državni nameščenci v navedenem uradniškem zakonu na brezmejno krut način popolnoma prezrti, kar velja posebno še za kronske upokojence. Da je ta očitek upravičen, hočemo dokazati s par vzgledi.

Uradnik IX. čin. razreda najvišje stopnje s polno službeno dobo je užival pred vojno pokojnino ca. 310 K mesečno. Sedaj dobiva ta uradnik mesečno ca. 1070 Din z osebnimi draginjskimi dokladami vred, to je 3 in polkratnih denarnih enot. — Vdova uradnika IX. čin. razreda je imela pokojnine 100 K in danes ima 600 Din incl. draginjske doklade, to je 6kratnih enot. Da se izračuna zlata pariteta, se mora vzeti kurz švicarskega franka. Ta notira sedaj blizu 16 Din. Ako vzamemo le 15 Din, vidimo iz tega, da bi moral dobiti navedeni uradnik oziroma vdova 4650 D odnosno 1500 Din mesečno, da bi imela iste prejemke kakor nekoč. — Izenačenje prejemkov pa bi bilo samo teoretično, zakaj praktično se mora najprej primerjati kupna moč denarja od nekoč in od sedaj, da se doseže pravi rezultat. Navedemo torej primere nekaterih predmetov:

1 kg moke je veljalo nekoč 40 vin, sedaj 7 Din, to je 17 in polkratno;

1 kg mesa je veljalo nekoč 1 K, sedaj 25 Din, to je 25kratno;

1 seženj drv nekoč 16 K, sedaj 400 dinarjev, to je 25kratno;

obleka 80 K, sedaj 2000 Din, to je 25kratno;

1 srajca 5 K, sedaj 200 Din, to je 40kratno.

Če se pomisli, da so obleke, še iz prešnjih časov, popolnoma obnošene, se prav posebno občutijo stroški nakupa oblek ter se zvišajo z indeksom, preračunjenim na podlagi cen življenjskih potrebščin, prav posebno, tako, da se mora s 25kratno podražitvijo — v dinarjih računjeno — kot najnižjo mejo prav sigurno računati. Kupna moč krone od prej k današnjemu dinarju je kakor 1 : 25, to je, celo, ako bi se prenesle pokojnine upokojencev, vdov in sirot na zlato pariteto, bi znašala kupna moč njihovih prejemkov šele 60 odstotkov predvojnih kron. — Ako pregledamo v istini sedaj nakazane prejemke, pridemo do zaključka, da je znesek 1070 D odnosno 600 Din mesečne pokojnine uradnika oziroma vdove z ozirom na kupno moč enak znesek 43 odnosno 24 predvojnih kron. S takimi zneski tudi pred vojno pri najboljši volji ni bilo mogoče živeti. Kako pa naj s takimi mesečnimi prejemki živimo danes, to naj blagovoli premišljevati sedanja vlada v Beogradu. V tako bedo bi ne spravila nobena država svojih nameščencev, le naša državna uprava si je bila pridržala neverjetnost, da izpostavi svoje upokojence in njih rodbine naravnost lakoti.

Zahtevamo, da bomo mi in naše zaostale rodbine postavljeni na isto stopnjo, kakor oni državni nameščenci, ki bodo upokojeni po novem zakonu. Brez vsakega drugega utemeljevanja je samo ob sebi umevno, da mora biti že enkrat konec anomaliji, obračunavanju in izplačevanju pokojnin v kronah.

Pri tem postavimo za vzgled avstrijsko republiko, ki je bila še pred kratkim na robu propada in mora še sedaj obdržati svoj budget le z obroki mednarodnega posojila v ravnotežju. Vkljub nepovoljnemu poročilu civilnega komisarja dr. Zimmermanna je tamošnja vlada sprejela med njihov novi uradniški zakon tudi automatiko za upokojence, ker jo pač vodijo socijalni in humanistični vidiki in ker tudi uvideva, da je popolnoma nedopustno, da država svoje uradništvo — podpora družabnega reda — popolnoma prezira, tako da mora trpeti največjo bedo.

Kar se tiče določil člena 26. zakona z dne 28. februarja 1922 o ustanovitvi takoimenovane »draginjske doklade« pri postranskem zaslužku od 1000 Din, moramo pripomniti, da ta draginjska doklada ni podpora ali miloščina, ki se je dovolila vsled nastajajoče draginje. Ona predstavlja marveč zelo suh ekvivalent izginule vrednosti lastne valute, ima pa svoj izvor v pokojninski pravici in tvori torej pravni del pokojnine same, ki se ne sme kratiti. V vsakem oskrbovalnem zakonu je izrečeno načelo, da zaslužek, ki ga upokojenec, vdova ali sirota privatno zasluži, ne sme na noben način vplivati na odmero pokojnine.

Zadnje draginjske doklade, ki so jih upokojenci prejeli pred 17 meseci, so bile neznatne. Od tega časa so se cene vseh življenjskih potrebščin močno dvignile, posebno obleka in obutev. Vkljub vsem prošnjam in vkljub dejstvu, da so bili upokojenci v novem uradniškem zakonu popolnoma prezrti, ni nobena vlada ničesar storila, da bi omilila obupen položaj državnih upokojencev. Toda stoj! Zadnje dni meseca marca 1924 je vlada votirala 50 milijonov dinarjev v svrho zvišanja dosedanjih doklad državnim upokojencev. Ta kredit je bil v narodni skupščini **tudi sprejet, a sedanja vlada ne ukrene potrebnega v izplačilo teh tako nujno potrebnih doklad ničesar.** Kje tiči vendar vzrok, da ne pride stvar v tek?

Na temelju teh izvajanj zahtevamo, da se:

1. člena 239. in 240. uradniškega zakona z dne 31. julija 1923 spremene v smislu predlogov »Osrednje zveze javnih nameščencev in upokojencev Slovenije v Ljubljani«;

2. izenačijo **kronske pokojnine v dinarske.** Postopek poizvedovanj je že zaključen;

3. izplačilo zvišane osebne in rodbinske draginjske doklade v smislu kredita 50 milijonov dinarjev v najkrajšem času izvrši. Ta zelo pereča zadeva je za sedaj naša glavna zahteva;

4. člen 26. zakona z dne 28. februarja 1922 v celem obsegu odpravi, ker so njegova določila nekaj gorostasnega, krivičnega in ker kršijo in kratijo svobodo upokojencev.

Državni upokojenci.

Konjska dirka v Št. Jerneju.

Konjereja je pri nas že zelo stara in posamne pasme so se prilagodile krajem. Gorenjci so gojili težke konje, ki so bili tudi mnogo uporablivejši za gorate kraje, Dolenci pa so vzljubili lahke brzonoge konjiče. Lepi konji so bili vedno ponos gospodarja in mesto, da je kmet iskal po težkem vsakdanjem delu kje drugje razvedrila, povečal je ves od težkega dela preostali čas svojim nad vse ljubljenim konjičem. Medsebojno tekmovanje posameznih posestnikov v lepoti in brzini konj so bile povod daleč slovečih št. jernejskih konjskih dirk. Na letošnji dirki je bilo videti posebno lepe konje. Da je konjereja na Dolenjskem danes na tako visoki stopnji in da je dirka tako dobro izpadla, je gotovo velika zasluga »Dirkalnega in jahalnega društva«. Veliko zaslugo za lep uspeh pa imajo gotovo tudi posamezni gospodarji konj in želeti bi bilo, da ne odnehajo pri lepem obče koristnem delu marveč se še izpopolnujejo.

Dirka, kateri je prisostvovalo nad 3500 prijateljev konj in dirkanja, kakor še nobeno leto prej, se je pričela ob 14.30. Na dirkališču je igrala gasilska godba iz Kostanjevice. Vspehi dirke so bili sledeči:

I. 3- do 4-letni konji, 1680 m enovprežno:

1.) Banič M. na »Riči« 3 l. 4:42,
2.) Luzar F. na »Furioso« 3 l. 4:42,
3.) Babič j. na »Gavran« 3 l. 4:44.

II. 5 in večlet. konji, 2520 m, enovprežni:

1.) Bon V., Krško 5:43 na »Puci« 9 let.
2.) Pungeršič A., Škocijan 6:11 na »Rička« 7 let.
3.) Babič J., Gradišče 6:12 na »Nonius« 10 let.

III. Dvovprežna, 2520 m:

1.) Babič J., Gradišče 6:20 na »Nonius« 10 let;
2.) Mencin A., Drama o. Krki 6:50.

IV. Jahalna dirka, 2520 m, domača pasma ne glede na starost in brez izenačenja teže:

1.) Blažič J., Kamen vrh 5:43;
2.) Vidmar J., Drama o. Krki 5:45;
3.) Simeček N., Videm pri Krškem 5:50.

Višek dirke je dosegel g. Fran Ivanc, Krško, s svojim »Treber«, 12 let, ki je prevozil 840 m dolgo progo izven konkurence, v sijajni formi, v času 1:30. G. Ivanca so kvalificirali kot izbornega vozača in nam je nudil krasen sportni užitek.

Kakor že omenjeno in iz zaznamovanega uspeha razvidno, je konjereja pri nas že na dosti visoki stopinji. Treba pa je, ako hočemo napredovati v naši za državno gospodarstvo velevažni panogi, tudi nekoliko podpore in pazljivosti od strani države, ki bi ne bila nikako obremenjenje za državo nego le dobičkanosno. Ako hočemo zboljšati in izpopolniti konjsko pleme, potrebujemo dobrih žrebcev in državne plemenske kobile za kmete. Od Novega mesta do Brežic ni niti ene žrebčarske postaje. Žrebčarske postaje, ki so bile, so se zadnja leta celo opustile, kar gotovo ni v državno korist. Torej s skupnim delom bo gotov uspeh.

Julijska Krajina.

— *Za rešitev Pule* se bori tudi tržaški »Piccolo«. Dolg je njegov članek in argumenti so morda dobri, ali iz niega ne sije up na boljšo bodočnost puljskega mesta, marveč se kaže skoro prepričanje, da mora Pula propasti, ker tako hočejo vladni mogotci v Rimu. — Pula danes ne ve, kaj je, kaj bo in kaj bi morala biti. Imela je nad 70.000 prebivalcev, danes jih ni več 40.000 in vedno odhajajo. Ni dela, ni denarja, ni nobenih kupčij. Hiše so prazne, pristanišče zapuščeno, trgovine se zapirajo, žalost in beda povsod. Nezaposlenost ubija prebivalstvo. Ali treba samo novega ognja v arzenalskih delavnicah, pa bo Pula znova oživela! Ali člankarju se zdi, da se to ne zgodi nikdar več, ker se je po slednji vojni izpremenila koncepcija italijanskih strategičnih obrambnih oblik. Za vzgled pa naj bi služila ladjedelnica na »Scoglio Ulivi«, edino industrijsko podjetje, katero je vlada odstopila privatnikom in ki dela. Koncem julija je spustila v morje ladjo, naročeno od mornariške uprave. Ladja je lepo delo in vlada bo dala ladjedelnici še nova naročila. Nasvetuje se, naj bi se morda arzenalske delavnice odstopile delavcem, ki bi se organizirali v zadrugi. Pula bi rada delala in živela. — Tudi se opaža, da bi mogla Pula služiti kot dobro prezimovališče za tujce. Polno nasvetov, ali Rim je napram Puli gluh na obe ušesi.

— BIROKRATIZEM. V ulici Rastello v Gorici stanuje 65letni Ivan Primožič. Bolan je revež in ne more se ganiti iz postelje. Te dni je imel dobiti vojno odškodnino pri podružnici »Banca d' Italia« v ulici Codelli. Preskrbel si je zdravniško spričevalo in druge dokumente, da bi njegov zaupnik mogel dvigniti odškodnino 2000 lir. Ali v banki so rekli, da izroče denar samo Primožiču osebno. Prišel je na pomoč »Zeleni križ« in Primožiča so odnesli v banko, da je potem dobil tistih borih 2000 lir.

Kolesarska dirka

Tezno pri Mariboru

7. in 8. septembra 1924 5610

Izpred sodišča.

KOMUNISTI PRED SODIŠČEM

DR. LEMEŽ IN 7 KOMUNISTOV OBTOŽENIH ZARADI REVOLUCIJONARNE PROPAGANDE.

Dne 1. maja je priredila »Neodvisna delavska stranka Jugoslavije« (komunisti) manifestacijski shod pred »Delavskim domom« na Turjaškem trgu. Shodu je predsedoval Rajko Osterc, glavni govornik pa je bil duševni vodja slovenskih komunistov dr. Milan Lemež. Govorili pa so tudi drugi, največ pa se je čulo raznih vsklikov na sovjetsko Rusijo. — Obtoženi so dr. Lemež kot govornik in pa njegovi tovariši Matija Gorenjc, brivski vajenec, Rajko Osterc, upravnik »Glasa Svobode«, Ivan Brodar, ključavničarski pomočnik, Anton Košič, kleparski pomočnik, Albin Kristan, delavec, Fran Peterkovič, zasebni uradnik, in Ivan Merjasec, kurjač južne železnice. Glavnemu obtožencu dr. Lemežu očita precej obširna obtožnica različne odstavke njegovega govora, ki naj tvorijo hudodelstvo po členu 1 zakona z dne 2. avgusta 1921 o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Navajamo le nekaj glavnih očitkov: Bičal je postoječi povojni teroristični režim kapitalizma v evropskih državah, tiranijo nad delavstvom in vsem ročnim in duševnim proletarijatom. Trdil je, da stoji Jugoslavija na čelu reakcije, da se skuša z izjemnimi zakoni kakor z zakonom o zaščiti države kapitalistični režim vzdržati, kar je pa le dokaz njene slabosti, kajti močna vlada ne potrebuje izjemnih zakonov. Trdil je, da se pojavlja povsod mogočna volja revolucijonarnega proletarijata za osvobojenje od kapitalističnega režima in je označil današnjo Rusijo za vzgled, da mora proletarijat vstrajati v boju za svoje pravice. Parola naj bo: Proti buržoazijski diktaturi, vso oblast delavnemu ljudstvu, naj živi enotna fronta mednarodnega proletarijata, naj živi revolucijonarni 1. maj! — za svobodo vseh narodov v Jugoslaviji! Naj živi delavsko-kmetska republika Rusija. — Njegovi soobtoženci pa so obtoženi, da so ob priliki dr. Lemeževega govora in pri obhodu kričali: Živela revolucijonarna mladinska internacijonala, živela sovjetska Rusija, Živio Ljenin, dol z reakcijo, živio Trockij, živela človečanska republika, živela rdeča armada, dol z reakcijo in podobne vsklike, kakršne smo že večkrat čuli na komunističnih prireditvah. Ivan Merjasec pa je še obtožen, da je nosil javno znak z Ljeninovo glavo in komunistični emblem kot znak ščuvanja javnega mnenja, da je treba obstoječi pravni red nadomestiti z drugim potom *prevrata in rušenja privatne lastnine* ali uničenja javnega miru. Dr. Lemež se je zagovarjal, da se je ravno za ta govor posebno pripravil in je bil posebno pozoren, ker je vedel, da ga bo policija ostro nadzorovala. Priporočal je tudi tovarišem, da naj bodo jako oprezni in naj pazijo pri vsklikih. Reprodukcija njegovega govora je silno pomanjkljiva in mestoma celo naravnost napačna. Govoril je res o Rusiji in o ruskih delavcih in kmetih, nikakor pa ni ščuval proti državi. Te parole niso parole razredne stranke, marveč so to splošne parole. Govor je dal na razpolago uredništvu »Glasa Svobode«, ki ga je, kot napravijo običajno vsa uredništva, po objavi uničilo. V obče vsi obtoženci vse očitke obtožnice zanikujejo in trdijo, da tudi če se je rabila beseda revolucijonarno, se ni mislilo na rušenje današnjega reda v državi.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 2. septembra 1924.

Prvi, ki je uvidel potrebo, da se razbije Avstrija.

Da je bila Avstrija prava grobnica za slovanske narode, še danes med nami ne morejo uvideti slepi njeni občudovalci in zagovorniki. Dasi je razvoj zgodovinskih dogodkov izbrisal to državno tvorbo z zemljepisne karte, s čimer je podan dokaz, da njena eksistenca ni bila več ne upravičena, ne potrebna, vendar je med nami še mnogo nerazsodnih in strankarsko-borniranih ljudi, ki so prepričani, da je takšna država, kakršna je bila Avstro-Ogrska, še danes v Srednji Evropi potrebna in da je zato treba z vsemi silami delovati na to, da pride zopet do slične državne tvorbe.

Popolnoma nasprotnega mišljenja o Avstro - Ogrski pa so bili vsi največji duhovi med slovanskimi narodi. Vsi ti so bili enega mišljenja, da je vstajenje slovanskih narodov, njih osvobojenje in ujedinjenje mogoče samo na razvalinah biv'še habsburške monarhije. Med temi je bil tudi veliki ruski revolucijonar Mihail Bakunin.

Doslej Bakunina s te strani še nismo poznali. Poznali smo ga kot revolucijonarja, kot pisca učenih razprav o socijalizmu, federalizmu in patrijotizmu, nismo pa vedeli, da je baš Bakunin duševni oče onega pokreta med Slovani, ki se je zavedal, da je predpogoj politične osvoboditve slovanskih narodov in njih končnega ujedinjenja razpad Avstrije.

Razvidno je to iz dokumentov, ki jih je pravkar izdal Večeslav Polonskij iz svoječasnih ruskih carskih arhivov in ki se nanašajo na Mihaila Bakunina. Med temi dokumenti se nahaja tudi preiskovalni materijal avstrijskega vojnega sodišča v Olomucu, ki je meseca maja leta 1851. obsodilo Bakunina radi veleizdaje na smrt na vešalih. Glasom teh dokumentov se je Bakunin udeležil znanega slovanskega kongresa v Pragi leta 1848., kar je sicer itak znano ter bil tudi duševni oče vstaje v Pragi leta 1849. Pri obravnavi je Bakunin priznal, da je deloval na »popoln razpad iz toliko malih narodov obstoječe avstrijske monarhije, ker po njegovem prepričanju nasprotuje ta monarhija pojmu svobode.« Zato je tudi napisal svojo brošuro »Poziv Slovanom«, v kateri je odkrito razložil svoje politične nazore ter pozval vse avstrijske Slovane, naj se upro Avstriji. V to svrho je smatral položaj na Češkem za najbolj ugoden, ker se mu je zdela Češka edina slovanska zemlja, kjer bi se dali uresničiti njegovi načrti...«

Veliki duh Mihaila Bakunina je torej že pred več nego 70 leti spoznal, da je bila avstrijska monarhija tisti činitelj, ki je s svojo eksistenco zavirala svobodni razvoj in razmah slovanskih narodov in da mora zato biti za vse Slovane, ki si žele svobodo, neizprosni — »ceterum censeo« — da razpade habsburška monarhija kot ona zapreka, ki je edina napoti svobodnemu razvoju slovanskih narodov. Kako majhni so v primeri z Bakuninom oni slovanski politiki Radićevega, Hlinskovega in Koroščevega kova, ki še danes sanjajo o neki restavraciji, ki bi bila podobna pokojni Avstriji!

★ ★ ★

— **Pravičnost, kje si?** Sredi avgusta je bilo premeščenih 18 slovenskih orožniških podčastnikov, in sicer 6 v Zagreb, 6 v Novi Sad in 6 v Sarajevo. Razen dveh so vsi drugi oženjeni. Da imajo deco in nekaj skromnih pritiklin domačega ognjišča, ki jih ni mogoče brez velikih stroškov prevažati iz kraja v kraj, je samo ob sebi umevno. Zato so se pritožili pri predstojni oblasti, ki se pa ni ozirala na skrajno težak položaj družinskih očetov, češ da je merodajna tu zgolj službena potreba. Zapustiti so morali svoje družine, ki jih vsled pomanjkanja denarnih sredstev niso mogli vzeti seboj, in tako so izgubili pravico do skromnega rodbinskega življenja ter prišli v položaj, ki je tem težji, ker ne morejo pošiljati svojim rodbinam od mesečne plače niti toliko, da bi se mogle preživljati. Za prevoz stvari na nova službena mesta je porabil vsak orožnik ca. 1000 D, ki jim bodo morebiti povrnjeni koncem leta ali pa še pozneje. Da si orožnik od svoje mesečne plače ne more odtegniti take svote, ne da bi trpela družina ves mesec pomanjkanje vsakdanjega kruha, je tudi jasno. Zgodila se jim je torej očividna krivica, ki z ozirom na nedolžno nepreskrbljeno deco glasno kliče po remediuri. Svojčas smo že imeli sličen slučaj. Ko je bila pred božičem končana podčastniška šola v Kamenici, je hotelo orožniško poveljstvo premestiti vse slovenske orožnike v Makedonijo. Takrat smo apelirali na uvidevnost merodajnih krogov, ki so vendarle pustili orožnike-očete k družinam. Odredbe glede premestitve so ublažili v toliko, da so ostali oženjeni orožniki na svojih prejšnjih mestih. Takratni opozicijonalni in sedanji vladni tisk je porabil vsako najmanjšo priliko, da očita prejšnji vladi krivičnost. Tudi orožniška beda mu je bila zelo pri srcu, dokler niso prišle na krmilo pravične stranke, ki so vrgle v javnost demagoško frazo, da vladajo v imenu zakona, reda in pravičnosti. — Klerikalni listi so posebno tekmovali med seboj, kateri bo bolj očrnil in diskreditiral prejšnjo vlado. Zdaj je seveda vse v redu, vsem se godi dobro in če zadene koga krivica, tudi ni več tako huda, kakor je bila poprej, dokler tigri še niso sedeli na ministrskih stolčkih. Slučaj 16 slovenskih orožnikov, premeščenih daleč od domačega ognjišča, nudi klerikalnim pravičnežem najlepšo priložnost, da dokažejo, koliko so vredne njihove obljube. Ker pa poznamo njihove metode, ki segajo samo v strankarske bisage, apeliramo na orožniško poveljstvo, naj popravi storjeno krivico. Nečloveško je pahniti 16 orožniških rodbin v obup. Slovenski orožniki s svojo vestno službo tega gotovo niso zaslužili.

— **Pozor skupščinarjem Cirila Metodove družbe!** Zaupni shod delegatov se vrši ob 9. v mali dvorani Narodnega doma v Celju. Dostop k temu imajo vsi oni družbeni člani, ki imajo na veliki skupščini posvetovalno in glasovalno pravico. Podružnični zastopniki se posebno opozarjajo, da morajo imeti potrdilo od podružničnega predsednika, da imajo pravico zastopati podružnico. — Udeležence velike skupščine opozarjamo še enkrat, da si kupijo vozne listke od vstopne postaje do Celja ter zahtevajo pri blagajni, da se jim vozni listek žigosa z mokrim žigom. Ob prihodu v Celje je ni treba oddati, ker velja tudi za nazaj. Vendar pa si more vsak preskrbeti še pri veliki skupščini v Celju od vodstva potrdilo, da se je skupščine res udeležil. Skupno kosilo bo v Narodnem domu, za katero naj se priglasi vsak pismeno ali pa pred skupščino v restavraciji Narodnega doma.

— *Lahko se čudijo.* Ministrski predsednik Ljuba Davidović je sprejel včeraj v avdijenci ameriško dobrotnico srbskega naroda go. Morton, ki je vzela med vojno v Ameriko 60 srbskih dijakov, da jim omogoči dovršiti študije na ameriških univerzah. Zdaj je vrnila srbskemu narodu 48 absolviranih visokošolcev, ki so končali svoje študije v Ameriki s prav dobrim uspehom. Kako pa se je ga. Morton začudila, ko je našla v prosvetnem ministrstvu katoliškega duhovnika in šefa tiste stranke, ki je pred leti pošiljala »Srbe na vrbe«. Ko je ga. Morton zapustila s svojimi gojenci nesrečno Srbijo, da jih reši avstro-madžarske tiranije, pač ni pričakovala, da jih čaka po povratku v svobodno domovino tako bridko razočaranje. Kako more biti pri srcu mladim srbskim sinovom, vzgojenim v duhu pravega demokratizma in svobode, ko jih sprejema na domačih tleh kot prosvetni minister — duševni vodja protisrbske gonje med bivšimi avstrijskimi Jugosloveni? Kaj si lahko mislijo o naših razmerah, ko vidijo, da imajo odločilno besedo v državi tisti elementi, ki so odgovorni za marsikatero srbsko žrtev?

— **Slovenec boljševiški agent med — zamorci.** Londonski list »Times« poroča iz Nairobi, ki je glavno mesto angleške kolonije Kenia v vzhodni Afriki, da zasleduje policija Jugoslovena Ivana Bukovnika, ki velja za boljševiškega agenta, poslanega med zamorce, da propagira med njimi prevratne ideje. Bukovnik se je vkrcal na ladjo »Norman« v Adenu. V Mombasi ga je hotela policija prijeti, pa se ji je spretno izmuznil, zapustivši svojo prtljago na ladji. Policija ga išče in upa, da ga kmalu vjame. Kdo pozna tega Ivana Bukovnika in ve kaj o njem?

— **Poziv** vsem onim, ki se zanimajo za razne orkestalne instrumente! Na konservatoriju »Glasbene Matice« v Ljubljani se bodo v šolskem letu 1924-1925 poučevali razni orkestralni instrumenti, v prvi vrsti vijola, čelo, kontrabas, flavta klarinet, oboa, trobenta, rog in pozavna. Te predmete poučujejo praktični godbeniki, po večini absolventi praškega konservatorija. Ravnateljstvo Glasbene Matice vabi vse, ki se zanimajo za te instrumente, da se vpišejo na konservatorij ter obiskujejo pouk v posameznih instrumentih. Ko pouk absolvirajo, jim je zagotovljen siguren in dober zaslužek kot poklicni godbeniki v raznih orkestrih.

— **Iz konzularne službe.** Za podkonzula v Celovcu je imenovan dr. Erhatič, sin sod. svetnika v p. g. Erhatiča v Celju.

— **Otvoritev telefonskega prometa ljubljanske in zagrebške centrale z nekaterimi češkoslovaškimi centralami.** Po ministrski odredbi št. 47.453 z dne 15. julija l. je bil na predlog češkoslovaške brzojavne uprave dne 20. jul. l. otvorjen telefonski promet ljubljanske in zagrebške centrale s češkoslovaškimi centralami v Moravski Ostravi, Brnu in Bratislavi. Govoriti se sme samo v nočnem času, t. j. od 21. do 8 ure. Pristojbine za navadni pogovor do treh minut je v vseh treh primerih 2.75 zl. fr. ali 41.25 Din, za navadno pozivnico pa 1 zl. fr. ali 15 Din.

— **Razpisane pošte.** Razpisano je poštarsko mesto pri poštah: v Črni pri Prevaljah (II/1), Gornji Lendavi (II/2), Križah na Gorenjskem (II/2), Križevcih v Prekmurju (II/2) in v Rogasevcih (II/2) ter odpravniška služba pri poštah: na Dobrovi pri Ljubljani (III/3), v Srednji vasi v Bohinju (III/3), Bohinjski Beli (III/4), Jurkloštru (III/4), Kamni gorici (III/5), Radovljici (III/3), Žrečah (III/3), na Jezerskem (III/4), v Slivnici pri Celju (III/4) in Kotljah (III/5). Prošnje je vložiti v teku treh tednov pri poštnem in brzojavnem ravnateljstvu v Ljubljani.

— SHOD BOJEVNIKOV NA BREZJAH. Z ozirom na poročio shoda bojevnikov na Brezjah nam je poslal g. major Colarič še to-le izjavo: Udeležil sem se prireditve na Brezjah, ne da bi imel namen, kakor se mi podtika v poročilu, komurkoli »zmešati račune«. Poudarjam, da je bila prireditev docela nestrankarska in da so sklicatelji shoda strogo pazili na to, da je prireditev ta svoj značaj ohranila do konca. Cerkveni govor kateheta Bonača je bil v vsakem oziru dovršen, podučen in stvaren. Med vsemi udeleženci je vladalo ves čas popolno soglasje in ni prišlo do nobenega nesporazuma.

— **Umestna prepoved.** Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani prepoveduje po naročilu ministrstva trgovine in industrije, z dne 6. avgusta v okolišu ljubljanske in mariborske oblasti vporabo vseh žigov, znakov in varstvenih znamk domačih tvornic, ki se poslužujejo v svojih znakih avstrijske ali ogrske krone ali grbov. To se daje javno na znanje in ravnanje.

— *Komunisti pred sodiščem oproščeni.* Dodatno k poročilu na drugem mestu smo izvedeli, da je bila ob 12. razprava proti dr. Lemežu in tovarišem končana. Vsi obtoženi komunisti so bili *oproščeni.* V razlogih navaja sodba, da ni bilo nobenih objektivnih dokazov za to, da bi delali propagando za komunizem. Kazenskemu senatu je predsedoval sodni svetnik Antloga.

— **Odličen poljski gost v Zagrebu.** V Zagreb je prispel v nedeljo Roman Zdiechowski, profesor v Vilni na Poljskem. Profesor Zdiechowski je znana osebnost v poljskem kulturnem življenju in je napisal več del o jugoslovenski, predvsem o hrvatski literaturi (»Odrodzenie Chorwacji«).

— **Novi tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo** (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljane.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 24. do 30. avgusta izkazuje to-le statistiko: Umrlo je 15 oseb, 8 moških in 7 žensk (tujev 7). Smrtni vzroki: jetika 3, davica 1, druge nalezljive bolezni 1, srčna hiba, bolezni žilja 1, rak 2, drugi naravni smrtni vzroki 4, slučajne smrtne poškodbe 2. Med tem časom se je rodilo 24 otrok, 12 dečkov in 12 deklic. Naznanjene nalezljive bolezni: davica 1, trebušni legar 1, griža 2 in dušljivi kašelj 3 slučaji.

— **Zahvala.** Trgovec z urami in zlatnino g. Ivan Pakiž iz Ljubljane je daroval namesto venca svojemu svaku g. Turk Valentinu, trgovcu v Novem kotu, za revne šolarje tuk. šole znesek 100 Din za kar se mu najtopleje zahvaljuje. Šolsko vodstvo v Loškem potoku.

— **Vlom v trgovino.** Poročajo nam: V noči od torka na sredo so neznani tatovi vlomili v prodajalno trgovca Humerja v Križu. Odnesli so mnogo manufakturnega in špecerijskega blaga. Škoda znaša 25 do 30.000 dinarjev. Značilno je, da stanujejo v isti hiši tudi orožniki, pred katerimi pa tatovi, kakor kaže dogodek, nimajo nobenega respekta. O vlomilcih ni nobenega sledu.

— **Številne železniške nesreče.** V soboto zjutraj sta pri Dubici na Hrvatskem skupaj trčila tovorni vlak št. 50 in tovorni vlak št. 45. Pri silovitem trčenju sta tenderja obeh lokomotiv skočila s tračnic, službena voza sta bila popolnoma razbita in razbiti so bili tudi trije vagoni, natovorjeni z vinom in premogom. Nesreča ni zahtevala človeških žrtev, pač pa znaša materijalna škoda nad četrt milijona Din. Promet na progi je bil ukinjen. Brzovlak iz Beograda in Orient-ekskres sta morala voziti preko Novske in Dugega Sela. Jutranji vlaki so prispeli v Zagreb z veliko zamudo. Proga je bila še tekom sobote popravljena.

V soboto popoldne se je zaletel tovrni vlak, prihajajoč z ranžirnega kolodvora v Čuliću v na progi stoječo garnituro vagonov. Materijalna škoda je velika, ker je bilo razbitih več vagonov. — V Ogulinu je skočila z vlaka, predno se je ustavil, neka Boja Kosanović iz Korenice. Pri tem je padla pod vagon in so ji kolesa odtrgala levo roko in nogo.

— **Iz raznih krajev države.** V Sarajevu se je ustrelil natakar Dragutin Bogoš. — Težko ranjenega so prepeljali v bolnico, vendar ni verjetno da okreva. — V Osijeku je bil pred kratkim obsojen na 15 let ječe posestnik Petar Grčić iz Dalja, ker je umoril posestnika Vojina Jovića. Stol sedmorice je sedaj znižal na 10 let ječe. — Iz Sarajeva je izginil blagajnik družbe »Komerciuma« Adolf Vernje. Poneveril je 30.000 Din.

— **Vremenska napoved.** Nekoliko lepše in bolj toplo, toda nestanovitno vreme. Doba neprestanega dežja je menda končana.

— USODEPOLEN PADEC. Pred dnevi so vozili Majheničevi iz Pobrežja pri Mariboru otavo domov. Na cesti proti domu je 50letna gospodinja Marija Majhenič padla z visoko naloženega voza in je zadobila težke notranje poškodbe. Prepeljali so jo domov, kjer je par dni po padcu podlegla poškodbam.

— ARETACIJA. Včeraj je bil prijet trgovski potnik Friderik Grosman iz Zagreba, ki je radi raznih sleparij zasledovan od zagrebške policije.

— *Žrtev nesreče.* Poročali smo pred dnevi, da je v mestni ubožnici ravnala 70-letna starka Marija Klančnik tako nepreviden z gorečo svečo, da se ji je vnela obleka. Starko so prepeljali težko opečeno v bolnico, kjer pa je dne 30. avgusta podlegla poškodbam.

— *Nesreča na železnici.* Na postaji v Zagorju je med premikanjem vlaka padel pod vagon v nedeljo 31. avgusta 32letni delavec Ivan Drnovšek iz Zagorja ob Savi. — Vlak mu je odtrgal levo nogo. Prepeljali so ga v bolnico

— *Pri delu se je ponesrečil* danes zjutraj mesarski vajenec Anton Podržaj iz Šmarja. Sunil se je z nožem tako močno v desno stegno, da so ga morali prepeljati v bolnico.

RABIJATNA FANIKA.

V Sarajevu se je poročila neka Slovenka po imenu Fanika z Mustafo Biličem. Mustafa pa ima dva brata, Edhema in Hasana, ki pa se ne razumeta s Faniko. Kako bi se tudi?! Dočim morata obadva trdo delati, pohajata Fanika in Mustafa v kavarne, bar in kino ter »zakrokata« novce, ki jih s težavo prislužita Hasan in Edhem. Pred dnevi jima je zopet zmanjkalo denarja. »Pojdi Fanika v trgovino pa vzemi para! je svetoval Mustafa.

In je Fanika odšla. Zahtevala je od Edhema denarja. Edham je zahtevo odklonil. Nastal je prepir in pretep in Fanika je skočila Edhemu v lase. Stražnik je napravil red in ju povabil na policijo. Rabijantna Fanika pa je na stražnici ponovno skočila v svojega svaka in mu izpraskala obraz. Policija je oba vtaknila v zapor. Kasneje je tudi Mustafa zaznal za dogodek Pričel je tako divje razsajati, da je njega tudi povabila policija in sedaj je cela trojica v zaporu. Faniko bodo baje izgnali tja odkoder je prišla. Imajo »rešpekt« pred njo...

Iz Maribora.

— **Smrtna nesreča v Št. Ilju** pri Slov. goricah. V soboto 30. t. m. je 70-letni posestnik Mihael Pilih, doma iz Selnice pri Muri, pokrival hlev kolarja Hamorja v Št. Ilju pri Slov. goricah. Vsled nerodne okrenitve na strehi je izgubil ravnotežje in je padel z višine 5 metrov na tla. Starček je pri padcu dobil tako težke notranje poškodbe, da je čez eno uro izdihnil.

—m TEDENSKI IZKAZ o nalezljivih boleznih. V mestnem okolišu mariborskem izkazuje v času od 24 .do 30. avgusta tri slučaje obolelosti in en slučaj tetanusa.

—m SPREJEM ČEHOV, POLJAKOV IN BOLGAROV V MARIBORU. Dne 4. tm. pride večje število češke, poljske in bolgarske agrarne mladine pod vodstvom češkega ministra dr. Milana Hodže, poljskega ministra Dornarowicza in bivšega bolgarskega ministra Obvra s praškim brzovlakom ob 13.54 v Maribor. Goste pozdravita na kolodvoru veliki župan dr. Vodopivec in župan mesta Maribora gospod Grčar.

Iz Celja.

—c **Ciril-Metodov dan** v Celju. V nedeljo 7. septembra se vrši v vseh gornjih prostorih Narodnega doma v Celju letošnja glavna skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda, ki je za 7. septembra sklicana v Celje. Pri jutranjih vlakih iz Maribora in Ljubljane se vrši na kolodvoru sprejem in pozdrav skupščinarjev, ki prihite ta dan iz vseh delov Slovenije k nam v Celje. Pri pozdravu in sprejemu sodelujejo vse naše narod. organizacije, slovensko Celje bo ta dan v narodnih in državnih zastavah v počaščenje velike nacijonalne ideje, ki jo širi in ščiti že toliko desetletij naša šolska družba, ki letos prvič zboruje v Celju, v onem mestu, ki nam je nekdaj sovražno in tuje zapiralo vrata, da ni mogla v njem zborovati kulturna slovenska organizacija, v onem mestu Celju na slovenski zemlji, kjer ni bilo prostora za slovensko šolo vse do onih dni leta 1918., ko se je zrešila sto- in tisočletna nemška nasilnost ter smo počeli živeti novo, lepše življenje v svobodni domovini! Dopoldan 7. septembra je cvetlični dan v prid šolski družbi za deco naših zasužnjenih bratov in za ono našo mladino, ki še danes, dasi osvobojena, ne umeje čutiti solnca narodne svobode in vse veličine tega, kar občutimo, ko izgovarjamo ime naše svete domovine. Ob devetih dopoldne se vrši v mali dvorani Narodnega doma zaupni zbor delegatov podružnic iz vse Slovenije, ob pol 11. pa začne veliko zborovanje CM-skupščine v veliki dvorani Narodnega doma, ki je pristopno vsakomur. Po skupščini je skupen obed skupščinarjev v restavracijskih prostorih Narodnega doma; kdor se ga želi udeležiti, mora ob prihodu v Narodnem domu to javiti. Popoldne od 4. ure naprej slavnost v vseh gornjih dvoranah Narodnega doma s sodelovanjem železničarske godbe iz Celja. Pričakujemo, da bo ta dan za Celje praznik narodne misli, ki ga bodo vidno in z vročim srcem proslavili vsi, ki so nekdaj na teh tleh trpeli krivico in nasilje in niso klonili nemškemu terorju ter vsi oni, ki so pozneje došli v že osvobojeno slovensko Celje.

—c Trgovsko društvo v Celju priredi na praznik, dne 8. sept. poučno ekskurzijo v tovarno emajlirane posode Westen v Celju. Vabljeni so vsi trgovci, ki bi imeli interes ogledati si naprave našega domačega industrijskega podjetja. Udeleženci naj se pismeno ali ustmeno prijavijo v tajništvu trgovskega društva najdalje do 5. sept.

Turistika in sport.

—Še nekateri rezultati nedeljskih nogomet. tekem: DFC (Praga) : Real Sociated (San Sebastijan) 11:1. Katastrofalen poraz Špancev.

Hakoah : WAC 4:1 (1:1).
Hetha : Floridsdorf 4:1.
Simering : Ostmark 6:2.
Wacker : Rudolfshügel 4:0.

— **Glavna skupščina J. N. S.** se je vršila v nedeljo v Zagrebu in je bila zelo živahna. Za časa glasovanja so delegati Z. N. P. (38 po številu) zapustili skupščino. Istotako je skupščino zapustil tudi predsedstvo Sar. podsaveza, ki zastopa 12 klubov. Pri volitvah je bil izvoljen ta-le odbor: Predsednik: dr. Krenedić, podpr. Vučković, I. tajnik Bazala ml., II. tajnik Košećević in sledeči odbor: Nemec, Krčelić, Kudelić, Mihajlović, Fischer, Boiner, Pleša, Sonjaš, Ivanković, Vrančić, Kremzir in Car.

— **Ilirija v Mariboru.** O tekmi Ilirija-Rapid poroča »Marburger Zeitung«. Ilirija ni pokazala tega, kar smo od prvaka Slovenije pričakovali. Moštvo napravi vtis preigranosti, ni se znašlo in pred vratmi je manjkala odločnost. Gostje so bili sicer tehnično in v igri precej dobri. Napad je mestoma izvrstno kombiniral, ni pa mogel prodreti sijajne Rapidove obrambe. Sijajen je srednji krilec v igri z glavo in v podajanju žoge. Obramba je bila bolj sigurna kot običajno. Vratar je ubranil par ostrih in dobro plasiranih strelov v sigurni maniri. Rapidovo moštvo je bilo svojemu nasprotniku v polju enakovredno, Ilirija je bila le hitrejša. Potek igre je bil zanimiv in napet, boj oster. Vodstvo je dosegla Ilirija po Omanu; Rapid je izenačil po Rudlu. Polčas 1:1. V drugem polčasu je Rapid nekoliko spremenil svojo postavo. Vodstvo je zopet dosegla Ilirija po Omanu, nakar je v 25 minuti. Pernath izenačil z diktirano enajstmetrovko. (Prvi goal za Rapid je padel tudi iz prostega strela!) Na koncu je prevladovala Ilirija, ki je večkrat resno ogrožala vrata domačinov. Vsi lepi izpeljani kombinacijski napadi pa so ostali neizrabljeni. Igra je ostala neodločena. Sodil je g. Nemec »dobro«.

— **Planinski vestnik št. 9.** ima to-le vsebino: Dr. Klement Jug: Plezalne ture v vzhodnih Julijskih in v Kamniških planinah. — Janko Mlakar: V visokih Turah. — Kotiček: Iz šopka planinskih spominov. Čez hrib in dol: »Izpod Triglava«. Obzor in društvene vesti: Dr. Klement Jug-žrtev Triglavske stene. — Četrta letošnja žrtev Triglava. (Vladimir Topolovec). — Smrtna nesreča pod Triglavom. — Pohorje, spisal Janez Koprivnik. — Jubilej bolg. planinskega društva. — Gospodarji naših postojank. — III. izkaz darovalca za Krekovo kočo. — Slika: Severna stena Travnika-Jalovca. — Na Planinski Vestnik bodi naročen vsak planinec. List stalno napreduje po vsebini in opremi, ako bi bili nanj naročeni vsi planinci in planinke, bi se lahko izpopolnil tako, da bi bil nam vsem v ponos. Zato, planinci, segajte po njem.

— **Podružnica SPD v Slov. Bistrici** priredi v soboto dne 6. tm. v hotelu Beograd koncert (komorna glasba) pri katerem sodelujejo rodbina Padosek-Hanser in g. dr. Jagodič.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Zahvala.

Povodom smrti našega nadvse ljubečega soproga, očeta, sina, brata, strica in svaka, gospoda

Alojzija Accetto

izrekamo tem potom našo najsrčnejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izkazano nam sočutje in za mnogobrojno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Posebno zahvalo pa izrekamo slavni komandi Drav. div. oblasti za naklonjeno vojaško godbo in častno spremstvo kakor tudi vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja.

Ljubljana, dne 2. septembra 1924

Žalujoči ostali.

5688

Gospodarstvo.

Valutni pregled.

Položaj na svetovnem denarnem trgu je bil zadnji teden pod vplivom politič. situacije, ki je nastala v Nemčiji in Franciji po londonskem sporazumu; londonska konferenca, ki pomeni po vojni prvi realni korak k svetovnemu miru. V Londonu je bila res sklenjena prva mirovna pogodba, kakor je izjavil v zaključnem govoru Macdonald. Značilno za današjo dobo je tudi dejstvo, da je francoski ministrski predsednik Herriot naprosil nemškega kancelarja dr. Marxa, naj mu pismenim potom sporoči vse pritožbe glede krivic, ki so se zgodile nemškemu prebivalstvu v zasedenih krajih. Mesto suhoparne diplomatične note vidimo tu osebne stike in posredovanja vodilnih državnikov. Vse to vpliva seveda tudi na denarni trg.

Angleški funt je nekoliko padel napram ameriškemu in kanadskemu dolarju, ki imata zdaj popolnoma enak tečaj napram funtu. 22. avgusta je notiral funt v Londonu 4.505 ameriških in istotoliko kanadskih dolarjev, napram 4.5275 ameriških in 4.54 kanadskih dolarjev 13. avgusta. Notranji gospodarski položaj Angleške karakterizira zadnje čase pojemanje produkcije. Produkcija železa je znašala v juliju 611.800 ton, napram 607.800 v juniju in 655.100 ton v juliju l. 1923. Nekatere livarne so morale ustaviti svoj obrat. Od tod tudi naraščanje števila brezposelnih.

Francoski frank je nekoliko padel napram angleškemu funtu, dolarju in švicarskemu franku. 22. avgusta je notiral v Parizu angleški funt 83.299 frankov, dolar 18.509 frankov, švicarski frank pa 347.50 fr. frankov, napram 81.575, 17.999 in 338.75 — 13. avgusta. Tudi v francoskem gospodarskem življenju je nastopila mrtva sezona. Gospodarski krogi čutijo, da je tečaj franka odvisen izključno od Londona in Newyorka. Francozi se čedalje bolj zavedajo, da rešitev reparacijskega problema v okviru sklepov londonske konference ne obeta v doglednem času zboljšanja francoskih financ. Na tečaj franka vpliva tudi letošnja žetev v Franciji, ki bo slabša kot lani. Poleg tega je zadela francosko narodno gospodarstvo elementarna nesreča s tem, da je uničena malone vsa žetev v severni Afriki. — Ne glede na slabe perspektive glede letine pa obtok novčanic neprestano narašča. Sredi avgusta je dosegel 40.572,000.000, torej samo 500 milijonov frankov pod zakonito določeno mejo. Indeks cen na drobno izkazuje konc. julija 491, napram 474, 468 in 459 prejšnje tri mesece. Cene kruhu so poskočile na 1.30 franka kg, kar pomeni, da kruh v Franciji še nikoli ni bil tako drag. Ta podražitev življenja v Franciji spravi na dnevni red letošnjega budžeta važne probleme.

Belgijski frank je poskočil napram francoskemu: 100 belg. frankov je notiralo v Parizu 22. avgusta 92.275 fr. frankov napram 91.90 — 14. avg. Nasprotno pa je nekoliko padel napram švicarskemu franku. 22. avgusta je notiralo 100 belg. frankov v Ženevi 26.78 švic. frankov, napram 27.70 — 15. avgusta.

Švicarski frank je nekoliko poskočil napram angleškemu funtu, padel pa napram dolarju. 22. avgusta je notiral angleški funt v Ženevi 24.02, dolar pa 5.3325 šv. frankov, napram 24.08 in 5.2875 — 15. avgusta.

Avstrijska krona je nekoliko poskočila napram drugim valutam. V Ženevi je notiralo 22. avgusta 1 milijon Ka 75.10 švic. frankov, napram 74.75 — 15 .avgusta. Zadnje čase se avstrijska vlada zelo prizadeva, da bi omejila inflacijo in pritegnila tuji kapital. V ta namen neprestano povišuje svoj skont, ki je dosegel pri velikih dunajskih bankah že 20 %. Ogromni zlatki na polju socijalne zakonodaje (podpora brezposelnim, vojnim invalidom, sirotam itd.) ter povišanje plač državnih uslužbencev čedalje bolj ovira vlado v izpolnitvi obljube, ki jo je dala Društvu narodov glede ravnovesja v državnem proračunu.

Češkoslovaška krona je med evropskimi valutami ena najsolidnejših. 22. avgusta je notiralo 100 Kč v Ženevi 16. švic. frankov napram 15.725 — 15. avgusta. Vedno večji izvoz sladkorja in povišanje drž. dohodkov zelo ugodno vpliva na tečaj Kč.

Romunski lej je napram vsem valutam nekoliko poskočil. Dolar je notiral 21. avgusta v Bukarešti 216 lej, angleški funt pa 976 lej, napram 220 odnosno 1003 — 15. avgusta. Letina na Romunskem ne bo tako slaba, kakor se je prvotno mislilo. V Banatu in stari Romuniji je žito nekoliko slabše kot lani. V Moldaviji in Besarabiji je suša zelo poškodovala ozimino. Koruza je pa povsod zelo, lepa samo dežja je še treba.

Naš dinar je v Ženevi nekoliko padel, v Pragi pa poskočil. 22. avgusta je notiralo 100 D na ženevski borzi 6.5625 švic. frankov, na praški pa 42.10 Kč, napram 42.25 Kč in 6.60 šv. fr. 15. avgusta. Letina sliv v Bosni in Srbiji bo letos po kakovosti dobra, po količini pa zelo slaba. Tudi glede ostalih pridelkov, izvzemši morda seno zaostaja letošnja letina za lansko. Zelo slabo kaže vinska trta. Vinogradništvo letos ne pride na svoj račun.

Bolgarski lev je nekoliko padel v Pragi, v Ženevi in na Dunaju pa notira kakor predzadnji teden. 22. avgusta je veljalo 100 levov v Ženevi 3.80 švic. frankov, v Pragi pa 24.90 Kč V bolgarski narodni banki je nakup tujih valut približno enak prodaji.

★ ★ ★

—g **Naš izvoz v sosedne države.** Tekom letošnjega prvega polletja smo izvozili v Bolgarijo blaga za 25,116.469 Din v Romunijo za 22,983.084, v Albanijo za 9,343.606 v Grško za 179,867.463 v Madžarsko za 256,143.569. Avstrija stoji v našem izvozu, kakor smo že omenili na drugem mestu.

—g **O našem izvozu v Zedinjene države.** V izkazu udeležbe inozemstva v izvozni trgovini naše kraljevine za prvo polletje 1924. stojijo Zedinjene države na 15 mestu z zneskom 14,539.250 Din. V seji centralnega zbora industrijalcev v Beogradu je bil navzoč tudi delegat ameriško-jugoslovenske lige dr. Chudlvar, ki je izvajal, da bi se mogli med Jugoslavijo in Ameriko razviti boljši trgovski odnošaji. Uverjen je o osebnem poštenju in pravni sigurnosti v Jugoslaviji, želel pa je konsolidacije. Amerika ne zasleduje nikakih imperijalističnih teženj, zato bo trgovsko razmerje med obema deželama dobro in zaupno. Američani so pripravljeni za investicije v Jugoslaviji. Glavno krizo je Evropa prestala in Dawesov načrt je sprejet. Predsednik Bajloni se mu je zahvalil in želel, da bi nam ameriški krediti čim prej prišli na pomoč.

—g **Izvoz jajec.** V izkazu našega izvoza v letošnji prvi polovici se je izvoz jajec pomaknil na drugo mesto, takoj za les. Izvozili smo jajec za 376 milijonov dinarjev, torej dvakrat toliko, kolikor se je izvozilo koruze in sedemkrat toliko, kolikor se je izvozilo pšenice. Meseca julija se je izvozilo jajec za 67 milijonov dinarjev. Z jajci doma ne štedimo, pa jih je ostalo še tako ogromno za izvoz. Produkcija jajec postaja važen gospodarski faktor, kateremu treba posvečati paznost na vseh poklicanih straneh. Racijonalna reja kokoši bi povečala produkcijo jajec in omogočila tudi izvoz žive in zaklane kuretine.

—g **Moderna rafinerija olja v Boki.** V Boki Kotorski se skoro prične graditi moderno poslopje za veliko rafinerijo olja, združeno z napravo za uporabljanje oljčnih odpadkov za proizvajanje mila.

—g **Nova pomorska zveza s Francijo.** Parobrodna družba »Messageries Martimer« je otvorila novo mesečno parobrodno zvezo med Marseljem in Gružem.

—g **Cena sirovim kožam se je zadnje dni utrdila in tudi je nekoliko poskočila.** Mesarska zadruga v Zagrebu je imela že določen dan za prodajo kož pa jo je odložila na konec septembra, pričakujoč boljše cene. Notirajo tam: bosenske in dalmatinske z rogovi D 15—16, brez rogov 16—17 domače lahke in srednje 17—18, težke 18—19, nasoljene 20—21 Din za kg.

—g **Avtomobili.** Družba Ford je prodala v prvi polovici tl. 1,113.538 avtomobilov in kamijonov napram 971.200 v istem času lani.

—g **Italijanska moka se zopet uvaža v velikih količinah v Dalmacijo.** To prinaša škodo domačim mlinom. Italija pa s svojim uvozom ne išče samo gospodarskih, ampak tudi politične dobičke. Boljše zveze je treba z Dalmacijo, manj stranskarske in več preudarne gospodarske politike!

—g **Amerika izvaža vedno več petroleja.** Po službenih podatkih so Zedinjene države v zadnjem poslovnem letu izvozile 4.428,116.720 galonov petroleja napram 3.373, 027.993 galonov prejšnjega leta.

—g **Velesejem v Neapolju.** Posetnikom velesejma v Neapolju, ki se vrši od 15. do 30. septembra tl. dovolijo italijanski konzulati pri izdaji vizumov 50% popust. Tudi je posetnikom dovoljen 30 odstotni popust pri vožnjah na italijanskih železnicah. Točnejše informacije je dobiti v pisarni trg. in obrt. zbornice med uradnimi urami.

—g **Osnovni pojmi modernega bančništva in borzništva.** Izšla je knjižica s tem naslovom, ki jo je po prof. visoke šole za svetovno trgovino dr. jur. & dr. phil, & dr. rerum politic, Granichstaedtem-Czervi za naše razmere priredil in z ozirom na ravnokar ustanovljeno ljubljan. borzo dopolnil dipl. agr. A. Jamnik. V lahki, poljudni obliki in z mnogimi praktičnimi primeri podaja ta knjižica mnogo, vsakemu trgovcu, obrtniku, kmetovalcu, sploh vsakemu podjetniku, dijaku trgovskih učnih zavodov in vsakemu manjšemu kapitalistu prepotrebnih naukov. Knjižica obsega 192 strani; njena vsebina je: uvod, glavni dobitek, umetnost naložbe kapitala, temeljni pojmi za razumevanje borzništva, obisk na borzi, tajnost bogastva, menica, ček, od česa živijo banke (depozitni, kontokorentni, akceptnokreditni, diskontni in eskomptni, lombardi, ustanavljalni in emisijski, komisijski, menjalniški, devizni, hipotečni in razni drugi posli), za kulisami bančništva, razne zanimivosti iz denarnega prometa, bankovci, banka in borza, borza in država, borza in narodno gospodarstvo, banka in hranilnica banka in industrija, banka in država, praktični nasveti za naložbo kapitala in za špekulacije, zagonetka premijskih poslov, prolongacijski posli, kontremine, blagovna ali produktna borza, tolmač tehničnih izrazov. Je to edino in prvo delo svoje vrste med Slovenci. Knjižica je zelo praktična in po oceni ter jo vsakomur najtopleje priporočamo. Stane 20 Din s poštnino vred. Naročila in denar je vpošiljati na g. dr. dipl. agr. A. Jamnik, Ljubljana, Knaflijeva ulica 15/I.

—g **Novosadska blagovna borza 1. septembra.** Na produktni borzi notirajo: Pšenica baška, nova 9 vag. 355; za september 370; koruza 5 vag. 285; fižol beli baški, 10 vag. 440—450. Tendenca mlačna.

—g **Bankarstvo.** Izašla je sveska za septembar »Bankarstva« (knj. I. sv. 10) te naše največje privredne i jedine finansijske revije, sa ovim interesantnim i vrlo aktuelnim sadržajem: Ljubomir St. Koiser: Pitanje zemljoradničkog kredita u deklaraciji vlade Ljube Davidoviča; Dušan Uzelac Sadanašnji ekonomski uslovi za život; Leon Steinitz: Emigracija švajcarske industrije; M. Dj. Jankovič: Bankarstvo u Nišu Pitanje organizacije zemljoradničkog kredita. (Treća anketa »Bankarstva«); Prof. Ing. Stjepan Jurič: Mišljenje u anketi o pitanju organizacije zemljoradničkog kredita v Kraljevini SHS; Prof. dr. Oton Frangeš: Mišljenje u anketi o pitanju organizacije zemljoradničkog kredita u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca; Mladen Vukmir: Mišljenje u anketi o pitanju organizacije zemljoradničkog kredita u Kraljevini SHS Milan Krešič: Trgovački obrtni muzej; Ing. Konstatin Čutkovič: Zlati dinar; Institucija privrednog saveta. (Prva anketa »Bankarstva«); S. D. Aleksander: Mišljenje u anketi o Instituciji Privrednog Saveta; Kosta P. Mirosavljevič: Mišljenje u anketi o Instituciji Privrednog Saveta; Pitanje zaštite ulagača kod naših novčanih zavoda. (Druga anketa »Bankarstva«); Jos. D Galovac: Mišljenje u anketi o zaštiti ulagača; Kronika; Redakcijske vesti; Komunikeji. »Bankarstvo«.

—g **Italijansko-avstrijska trgovina.** Prvih pet mesecev tl. je uvozila Italija iz Avstrije blaga v vrednosti 157 milijonov lir, izvozila pa v Avstrijo blaga v vrednosti 272 milijonov lir.

—g **Dalmatinsko vino.** Po dosedanjih poročilih bo letošnjega vinskega pridelka v Dalmaciji okoli 540.000 hektolitrov.

KAJ PRAVI SOVJETSKA VLADA O POGODBI?

Rusko-angleško pogodbo, ki je v zadnjem času eden najvažnejših gospodarskih dogodkov, glosirajo vsi ruski listi. Tudi moskovska »Izvestija« posvečajo pogodbi veliko uvaževanje. List pozdravlja sklenjeno pogodbo in povdarja, da so se jako varali oni, ki so sodili, da ne pride do sporazuma. Še poslednje dni je bilo opaziti, da se bo pogajanje razbilo pod pritiskom britansko-ameriških kapitalistov. A pritisk angleških delavskih organizacij je bil jačji kakor vpliv svetovnih borz in tako je navsezadnje le prišlo do pogodbe.

Samo ob sebi se umeje, da sovjetska vlada ni mogla za nobeno ceno pristati na tiste pogoje, ki so jih diktirali zastopniki londonske borze: zato je sklep pogodbe že visel na nitki. Ampak pod pritiskom britanskega javnega mnenja je angleška delegacija odstopila od svojih prvotnih zahtev ter nasvetovala formulo, ki se je precej približala sovjetskim predlogom.

Macdonald je vrlo dobro poznal zahteve obeh strani in jako dobro vedel, da je vzajemna ureditev britansko-sovjetskih odnošajev mogoča samo tedaj, ako bodo reducirane zahteve angleških velekapitalistov ter prilagodene interesom angleškega naroda.

Sovjetska zveza je ravno tako razumevala temelj britansko-sovjetskih pogajanj. Možnost gotove kompenzacije angleških zahev ni zametavala seveda samo pod pogojem zadevnega posojila. Pogodba se je morala skleniti na temelju trgovinskega ravnovesja, nikakor pa ne v interesu angleškega velekapitala. Sovjetska vlada sploh ni mislila, da bi se za angleško posojilo odpovedala sadu zmage oktoberske revolucije ter vzela na tilnik breme neznosnih dolžnosti. Sovjetska vlada je v notranjosti tako močna, da ji kaj podobnega ni treba.

To pač ne pomeni, da se sovjetska vlada vobče odreka ugodnostim, katere ji morejo nakloniti inozemska posojila. Sovjetska Rusija je preveč realistična in britansko-angleška konferenca je najboljši dokaz, kako Rusija to trgovinsko vprašanje rešuje. Pa močno se motijo tisti, ki mislijo, da mora sovjetska zveza sprejeti inozemsko posojilo pod pogojem, kakršnega sedaj svetovna borza narekuje Nemčiji. Za Rusijo ni treba sestavljati nobenih načrtov, ki bi bili podobni Dawesovemu načrtu, zakaj sovjetska zveza je od svetovne borze neodvisna država, ima svojo lastno komisijo za sestavo načrtov ter ne potrebuje nobene postranske pomoči.

Če je na to dejstvo Macdonaldova vlada za hip pod vplivom svetovnih borz pozabila, jo je angleško delavstvo opomnilo, kaj je njena dolžnost. Proti pogodbi so edinole konservativni krogi.

Sovjetska država pozdravlja ugoden uspeh pogajanj in britansko-sovjetsko pogodbo, kajti ta pogodba je eden izmed temeljnih kamnov, na katerih stoji trdna zakladnica mednarodnih stikov SSSR, na čije trdnem temelju restavrirajo poljedelci in delavci ekonomično moč prve svetovne republike srpa in kladiva.

Današnje prireditve v Ljubljani:

Kino Tivoli: »Bedak«.
Kino Ljubljanski dvor: »Nočni viharji«.

Nočno lekarniško službo imajo:

Piccoli, Dunajska cesta;
Bakarčić, Karlovška cesta.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega velesejma.
Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska

To in ono.

Grozdje.

Zdaj je sezona grozdja, ki spada kot hrana in zdravilno sredstvo med najvažnejše in najboljše plodove. Z racijonalno in smotreno vporabo tega bogatega daru prirode lahko zboljšamo prehrano in ublažimo ali povsem preprečimo mnoge bolezni. Žal da spreminja človeštvo tega dobrotnika vsled svoje nevednosti v škodljivo alkoholno pijačo.

Različne vrste grozdja so po sestavini različne, kakor je pač podnebje, nadmorska višina, zemlja, način obdelovanja in še nekatere druge okolnosti. Povprečno je v 100 gr. grozdja 75—80% vode, 0.50—1% azotnih snovi, 10—30% takozvanega grozdnega sladkorja (ogljikovodik), 2% ekstraktivnih snovi in 2% mineralnih soli. Od vseh redilnih snovi grozdja je 78% za človeški organizem dobrih, ostalih 22% pa ni za rabo. V 100 delih mineralnih soli grozdja je 47% kalijeve soli, 2% natrijeve, 12% kalcijeve, 0.8% železne, 31% žveplene in nekaj odstotkov magnezijeve ter drugih soli. 1 kg grozdja da človeškemu organizmu okrog 700 kalorij toplotne energije, dočim daje 1 kg svežega ali kislega kravjega mleka 550—700 kalorij. Velika je redilna vrednost grozdja. Grozdni sladkor je po prijetnem okusu in redilnosti neprimerno boljši kot navaden tovarniški in če bi mogli izvleči iz njega sladkor, mesto da prešamo vino, bi imeli vsako leto več sto vagonov prav dobrega sladkorja. Voda, ki se nahaja v grozdju, izborno čisti želodec in črevo, ker razkraja škodljive soli in druge snovi, ki jih mora organizem izločati, da človek ne zboli. Ta voda odstrani iz našega organizma razne strupe, ki jih stalno zauživamo v različnih oblikah. Žveplene soli in natrij v grozdju krepi živčni sistem in mozeg. Železo, četudi ga je v grozdju malo, krepi našo kri, kalijeve soli so zelo dobre za naše kosti. Kalijeve soli čistijo črevo. Vitamini in druge snovi v grozdju pa igrajo važno vlogo pri prebavi hrane.

S svojimi vitamini in redilnimi snovmi je grozdje izborna hrana za deco, za slabe in onemogle starce, za sportnike, turiste, skratka za vse, ki hočejo biti zdravi in krepki ter skrbeti, da gre prebava hrane normalno svojo pot.

Že v davnih časih so zdravniki priporočali grozdje kot zdravilo proti mnogim boleznim. V najnovejšem času so se začeli učenjaki zanimati za ta problem. Potom analize so ugotovili metode in načine za lečenje z grozdjem. Posledica lečenja z grozdjem so različni blagodejni pojavi v našem organizmu, zlasti redna prebava. Umestno in metodično lečenje z grozdjem je zelo uspešno, če ne jemo v tem času mnogo mesa, če se izogibljemo vseh alkoholnih pijač in če se gibljemo čim več na prostem. Grozdje priporočajo zdravniki posebno slabokrvnim, nervoznim in sploh ljudem, ki jim je organizem vsled kake bolezni izčrpan. Suhi se lahko od grozdja zrede, debeli pa izgube nepotrebno maščobo. Sploh pa si je treba zapomniti, da je grozdje najboljše sredstvo proti večini trebušnih bolezni, kadar človek čuti, da mu telo odpoveduje vsled nepravilne in neredne prebave ali drugih notranjih nedostatkov.

Grozdje je zelo koristno za vse ljudi, ki jedo preveč mesa ali pijejo preveč alkoholnih pijač, ki trpe na glavobolu ali pa ki čutijo pomanjkanje sline v ustih. Tudi neprijeten duh z ust lahko z grozdjem odpravimo. Ne smemo pa lečiti z grozdjem težko bolnih, ker bi jim lahko samo škodovali. Grozdje je kakor rečeno izborno zdravilo za lažje notranje bolezni.

Prve dni čutimo, da prebava hrane ni povsem v redu. Tudi sicer je telo nekam utrujeno, če se najemo grozdja. Toda kmalu vse to izgine in pojavi se prijeten občutek fizičnega zadovoljstva. Človek postane vesel, čil in krepak. Kdor se hoče lečiti z grozdjem, naj poje spočetka 250—300, potem 400 gr. itd. do 1, 2 ali celo 3 kg na dan in sicer v treh porcijah: prva polovica dnevne porcije zjutraj na tešče, druga četrtina porcije eno uro pred obedom in tretja četrtina eno uro pred večerjo. Za suhe in slabotne ljudi je priporočati bolj sladko grozdje s tanko lupino, za debele pa pa manj sladko z debelo lupino. Grozdni sok je zelo dober tudi za dojenčke, ki ne morejo prebavljati kravjega mleka ali mlečnih jedil. Če torej mati ne doji sama, naj skrbi, da dobi dete vsaj od časa do časa, malo grozdnega soka.

Strahote indijskega pragozda.

Šeststo kilometrov oddaljeno od Kalkute leži na patu v Dardšiling, ob vznožju himalajskega predgorja ležečega angleškega letovišča, zloglasna džungla Rayma katero je mogoče doseči po štiridnevnem potovanju skozi goščavo pragozda. Džungla je bila preje vsled bujno rastočega poprovega grmičevja cilj številnih karavan. Po ustanovitvi vojaške zdraviliške postaje v Dardšilingu in zgraditve bengalskega železniškega omrežja pa se kupčija ne izplača več. Ni vredno, da bi človek radi par vrečic poprovega zrnja stavil svoje življenje v nevarnost. Pripovedujejo, da je džungla, v kateri bivajo divje zveri in ki je prenapolnjena s strupenimi kačami, tudi obljudena od nekega belega plemena.

»Na našem štiridnevnem potovanju«, pripoveduje Mario Appelius v »Popolo d' Italia« »smo naleteli samo na nekega slaboumnega človeka, ki je govoril sam s seboj. Drugače je mrgolelo v džungli opic različne velikosti, ki s svojo živahnostjo in kričanjem motijo tišino pragozda. Kraj kjer smo se ustavili, je na karti zaznamovan kot »kačji gozd«. In po pravici. Kraj je prenapolnjen s kačami in in gadi vsake vrste in velikosti. Med najstrašnejše kače spada gotovo klobučaka (Brillenschlange), ki je poleg tega ena največjih kač. Njej se pridružijo gadi vsake vrste, neškodljivi in strupeni, beli skalni škrpjoni, ki usmrte človeka tekom pol ure, velike bengalske pijavke, ki nažrte krvi dosežejo velikost moške roke itd. Brezkončno je število živali, ki jih požro kače; človek postane le redkokedaj žrtev zavratne živali. Še celo velike mačke niso varne pred napadi kač. Gorje panterju okoli katerega se je ovila klobučarka! Zastonj je njegovo otepanje, izgubljen je!

Neizprosen nasprotnik kač pa je takozvana mačka mungo, ki dnevno uniči na tisoče teh reptilov. Če je zasadil svoje ostre zobe klobučarki v glavo na mesto, kjer najmanjša rana smrtno vpliva, je izgubljena. Zastonj se vrti in zvija kača, da bi se otresla sovražnika, zastonj brizga strup v zrak, mungo ne izpusti svoje žrtve, dokler zvita v kolobar ne leži pred njim. Kadar se čuje tanki mungov pisk zbeže vse kače, vendar je ponavadi prepozno, kajti pisk je čuti trenotek pred napadom. Angleži nameravajo munga vzgajati v velikem številu, v svrho uničevanja klobučarke.

Naši štirje šotori iz belordečega platna s svojimi okrasi so oživeli to kačjo samoto. Sivi šotori domačinov so se popolnoma prilagodili okolici. Zunaj spijo sloni, živali nimajo strahu pred klobučarko, ki si jih ne upa napasti. Vroč solnčen dan je. Nad gozdom pa se razprostira temna senca noči, ki je ne moti najmanjši veter. Vročina ki pripeka, izpuhteva gozdovno vlago. Na milijone mušic in kebrov šviga po zraku. V tej atmosferi človek težko diha. Izsušen jezik je kot prilepljen na grlo, ali voda v termo steklenicah je mlačna in neučitna. Brez moči in volje tavamo v gozdu, nasičenem z gnilobnim duhom miasmov.

Zavest, da prihodnje jutro dosežemo višine Dardšilinga, nas še drži po koncu. Maharadža iz Kapustarla, naš ljubeznjivi tovariš, nam je zagotovil, da se tam klimatične razmere zboljšajo že v višini 300 metrov. Kakor zatrjuje bo celo hladno, ker veter, prihajajoč iz višin Mont Everesta, pihlja čez pobočja Dardšilinga. Tako ležimo in čakamo, mirno motreč okolico. Nenadoma je presekal ozračje rezek krik, podoben kriku smrtno ranjene živali. Ves tabor je bil pokonci. »Veliki sahib!« Krik se je razlegal od šotorov domačinov semkaj. Sloni trgajo verige, konji se divje vspenjajo. V trenotku so šotori prazni. Nekega Indijca je pičila kača. Pohiteli smo k nesrečnežu, ki se je zvijal v krčih. Noga mu je popolnoma zatekla, mal krog, iz katerega je curljala kri, kaže mesto, kjer ga je pičila kača. Pristopil je zdravnik in namazal rano z lapisom. Toda ni bilo več pomoči. Strup deluje bliskovito. Najprej nastopi omotica, pogled postane moten, puls bije počasneje. Ranjenec se je onesvestil. Ko se je zopet zavedel je čutil bolečine v nogi. Strup je pričel kri razkrajati in nastopil je smrtni boj. Še par konvuzuvičnih stresljajev in nesrečnež je bil mrtev. Indijci so dvignili truplo svojega tovariša, in ga pokopali. Na mrkih obrazih nisi opazil izraza očitka. V smrti svojega tovariša vidi Indijec le izpolnitev usode, ki je za njega največj svetovni zakon.

HEDDROCH.

Pred Slovani, Romani in Germani so po velikem delu srednje Evrope prebivali Galci (Kelti). Bili so pa tako izpodrinjeni da jih je ostalo danes samo še nekaj drobcev; njih največje naselbine so na polotoku Bretanji v severozapadni Franciji in v Walesu na Angleškem.

Odposlanci teh dveh rodov se vsako poletje snidejo na kongresu, imenovanem Eisteddfod. Ta skupščina se vrši na griču pri Pontypoolu v Walesu.

Tujec, ki ne bi vedel, zakaj gre, bi si začudeno mel oči, če bi se udeležil te slavnosti, in vprašati bi se moral, da-li ni padel 2000 let nazaj v preteklost.

Na ogromnem kamnu vrhu griča leži velikanski meč. Na obeh straneh kamna tvorijo možje v dolgih belih haljah, okrašeni s hrastovim listjem, velik polkrog. Za njimi vihra zastava, bogato okrašena s čudnimi znamenji. V sredi ima, vezen v zlatih črkah, skrivnosten napis: »Heddwch«.

Tu stopita v sredino dva možaka, eden v waleski, drugi v bretonski narodni noši. Vsak izmed njiju drži v roki polovico zlomljenega meča. V odmerjenih korakih se bližata. Nato združita mečeva dela in k njima pristopi archi-druid (vrhovni svečenik) in zveže oba dela z belimi in modrimi trakovi, barvami Gorsedda.

Bretonski in waleski bard (= svečenik in pesnik ob enem) se slovesno poljubita in nato Angleži predajo krasen prapor francoskemu odposlanstvu v spomin na ta obred. Tudi na tem je vezena beseda Heddwch, kar pomeni v keltskem jeziku: Mir.

Zadnji Gorsedd pa je bil posebno znamenit radi tega, ker je bardski zbor sprejel v svojo sredo angleškega prestolonaslednika, princa waleskega. V civilni obleki je bilo princa malo čudno videti v sredi druidskih noš, toda hitro so ga preoblekli! Dobil je zeleno obleko in zelen plašč, znak »ovatov« in postal tako enak druidskim dostojanstvenikom, ki so ga sprejeli v Gorsedd (višji druidski svet), nakar je moral izreči svojo zahvalo v keltskem jeziku:

»Prečastiti arhidruid, visoki druidski dostojanstveniki, ovati in vsi navzoči, zahvaljujem se vam za čast, ki ste mi jo danes izkazali, in obljubljam vam, da bom vredno nosil novo ime, katerega ste mi dali.«

To novo ime, ki ga bo odslej nosil princ Edvard če ne drugod, vsaj na keltskih Eisteddfoddih, je prav mično in harmonično, namreč: Jorwerth Dywysog.

To ime ima vsaj eno dobro, kar je zelo redko v galskem jeziku, namreč da ga tudi tujec lahko približno izgovarja. Večina galskih besed ima namreč nakopičenih toliko soglasnikov, da jih ne more izgovoriti Cythrawl sassnach (kar se pravi: tuja baraba.).

K. Makuszynski:

Vsiljivi dolžnik.

Pred kratkim sem se izprehajal z znancem, ki ga je obdarila usoda z blagostanjem.

In sva govorila o tem in onem, o avtomobilih, lepih ženskah, letoviščih in ravno obravnavala vprašanje, ali je tunj res tako dobra jed, ko me prime moj znanec za roko in me potegne v malo stransko ulico.

»Kaj pa je?« sem ga vprašal začudeno. »Zakaj pa ne greva dalje po glavni ulici?«

»Opazil sem nekega gospoda, ki nama je prihajal nasproti, in ne maram se srečati z njim!«

Jaz sem se nasmehnil. »Razumem!« sem dejal. »Gotovo spet eden, ki ima lepo ženo in . . .«

»Nikakor ne!« je vskliknil. »Hudo se motite!«

»Potem ne vem! . . . Menda vendar nimate vi upnikov!«

»Ni upnik! Nasprotno!«

»Torej nekdo, ki vam je dolžan? In se ga izogibate? Slišite, jaz bi si želel, da bi bili vsi upniki taki kot vi. Take baže ljudje so čisto drugačni!«

»Gotovo pa je tudi, da ne dobite na vsem svetu takega dolžnika kot je ta. Takega vsiljivca pa sploh ne!«

»A tako! Hoče še denarja?«

»Ne, noče! . . . Samo starega denarja ne mara plačati!«

»Pa ste rekli, da je vsiljiv?«

»Kaj pa, saj je res. Če me le zaloti, me ustavi in prične javkati, da mu še vedno ni omogočeno plačati! Strašno mi je nadležen!«

»Čudno!« sem dejal. »Taki odnošaji med upnikom in dolžnikom so zame popolnoma novi. Drugače beže dolžniki pred upniki, če jih le oddaleč zavohajo . . .«

In sem zmajal z glavo.

»Če bi bil možakar samo teden dni vaš dolžnik, bi drugače govorili!«

»Stvar me zanima! Kako dolgo vam že dolguje ta mož in koliko?«

»Dvesto rubljev, poldrugo leto! Pomislite, poldrugo leto je ta človek moj dolžnik! Da nimam tako čvrstega zdravja, bi bil že zdavnaj v živčnem sanatoriju. Ta mož gre na možgane in kri!«

»Podarite mu tistih dvesto rubljev, saj vi jih lahko!«

Moj spremljevalec se je ironično nasmejal. »Mislite, da se nisem že sam oprijel te misli? Pisal sem mu, da ne maram denarja, da sem sežgal njegovo zadolžnico, dan kasneje pa me je ujel na ulici in mi napravil strašen škandal! No, slišati bi morali. Kaj mislim o njem? Kdo mi daje pravico, misliti, da si bo dal on, ki je uboga para, podariti dvesto rubljev. »Sem morda berač?« je kričal s solzami v očeh. »Mar sem berač? . . . Mene le nesreča preganja! Vam že plačam, samo strpite se!«

Seveda so se začeli okrog naju takoj zbirati ljudje, ki so me obsipali z različnimi vskliki: »Taka svinja . . . zaradi dvesto rubljev! . . . da, takšni so bogatini! Nič srca nimajo! Vlij ga enkrat! Vsekaj ga po gobcu!« Slednjič sem moral prositi stražnika, da me je spremljal do električne. Ko sem se odpeljal, je sodrga žvižgala in tulila, kot da sem največji lopov na svetu. Pa sem mu hotel le podariti dvesto rubljev, in to boste razumeli, da se ognem človeku, če se le dá!«

Premišljeval sem nekaj časa in dejal nato: »Veste kaj? Sporočite možakarju, da ste prenesli svoje zahteve na me . . .«

»Kaj? Ali ste res tako ljubeznivi?«

»Srčno rad! Poskusim svojo srečo. Če dobim tistih dvesto rubljev, vam jih takoj prinesem!«

In je zamahnil z roko. »Ne maram denarja!« je dejal. »Dajte ga v kake dobrodelne svrhe! . . . Ampak le pazite, od tega denarja boste videli kopejko toliko kot jaz.«

»Bomo videli! Štirinajst dni bom poizkušal!«

Še danes pišem možu! To bo štirinajst srečnih dni! Ne bo se mi treba vedno bati, da mi ne naredi moj dolžnik na cesti škandala! Lahko bom hodil mirno naokrog in mi ne bo treba vedno zijati, če ga kje ne zagledam. No, obilo sreče, moj dragi! Hitim domov sporočit možu, da ste odslej vi njegov upnik.«

»Da, storito to! Ampak pri meni bo možakar pošteno naletel!«

In sva se poslovila.

Naslednje jutro ob sedmih zjutraj je pozvonilo. Služkinja je odprla. Slišal sem glas moža, ki je izpraševal: »Stanuje tukaj gospod, ki zbira zadolžnice revežev?«

In ga ni služkinja prav razumela, kar je bilo ravno prav, in sem hitel kakršen sem bil ven.

»Želite?« sem ga vprašal tako osorno, kolikor se je dalo.

»Oprostite,« je dejal mož, »sporočili so mi, da ste vi prevzeli moj dolg. Je to točno?«

»Da, točno!«

»Dobro!... Hotel sem vam samo povedati, da vam začasno ne morem povrniti tistih dvesto rubljev!«

»Nič ne de! Lahko počakam!«

»Se vam prav lepo zahvaljujem!«

In je šel. Kaj neki hoče moj prijatelj? Možakar je vendar sila ponižen in skromen...

Pogledal sem skozi okno... ni ga bilo iz hiše. Šele kasneje je prišel. Kje neki je bil?

Ko sem šel popoldne iz stanovanja, sem srečal na stopnjicah hišnico. Ponavadi me je pozdravila »...Klanjam se, gospod!« Sedaj pa je pokimala samo z glavo.

Kramar v hiši, ki se je vedno odkril, je tudi samo pokimal z glavo in je stražnik, ki me je sicer vedno pozdravil, pogledal stran, ko sem šel mimo njega. Kaj jim je? sem si mislil. Pa sem si bil kmalu na jasnem. In mi je vse razložila moja žena, ki je prišla s trga. Moj prenešeni dolžnik je bil pri hišnici in ji rekel, da se bavim manj s pisateljevanjem kot pa z odiranjem ubogih par. Tako je pripovedoval, da zbiram zadolžnice revežev za mal denar in jih pritiskam nato z vso silo za plačilo.

Sprva sem se jezil, potem sem se smejal. Moja žena je jokala. »Vedno ti brne po glavi neumnosti,« je dejala, »čemu si si nakopal tega človeka na vrat? Postali smo nemogoči!«

»Ah, oslarija!... Jaz mu že pokažem, kajonu!« In sem mu takoj pisal, da ga bom če se drzne še enkrat kaj takega govoriti, sodnijsko zasledoval.

Še isti večer je prihitel o hišo. Pokleknil je pred mojimi vrati in vpil: »Prisegam, gospod, da nisem kriv! Pri svojih otrocih vam prisegam, da nisem rekel ničesar, kar bi vas žalilo. Imejte usmiljenje z ubogim družinskim očetom, čigar edini dolg na svetu je dvesto rubljev.«

Vsa hiša se je ob rjovenju tega človeka naletela. Z vso silo sem ga potegnil s hodnika v predsobo in zaklenil vrata. Zunaj sem slišal ogorčeno mrmranje množice, ki se je le počasi izgubljalo. Ko so ljudje izginili, sem spustil nesrečnega človeka.

Prežal je name popoldne na najbolj obljudeni ulici in me je glasno kričeč prosil, naj izpregledam, naj potrpim, ker sedaj ni v stanu plačati tistih par rubljev... Jaz sem skočil na električno. V naglici sem pozabil dati sprevodniku napitnino. In me je zato naznanil, ker sem prekršil prepoved skakanja na voz med vožnjo.

Osem dni me je zasledoval povsod moj dolžnik. Skoraj vsak dan je prišel k meni, zjutraj, opoldne ali zvečer in mi povedal, da še vedno ne more poplačati tistih par rubljev. Slednjič me je minilo potrpljenje in sem ga vrgel skozi vrata. Zunaj pa se je pričel dreti kot obseden: »Tako torej delate z reveži? Ker ne morem plačati, me vrže pri vratih ven? Mar sem kak tat, capin ali kaj?«

Za mojo ženo so si šepetali in se dregali ljudje: »Ima že spet nov klobuk!... Bog ve kakšnega reveža je spet odrl?... Lahko je nositi takšne klobuke, če živimo od žuljev revščine in beračev!«

Strašno je bilo in sem odnehal. Pisal sem možakarju, da je prevzel dolg njegov stari upnik in sem sporočil tudi svojemu prijatelju, da sem se že naveličal bosti se z njegovim vsiljivim dolžnikom.

In mi je odgovoril, da odpotuje kam daleč, samo da bo imel mir pred vsiljivcem; jaz pa bom imel precej dela, da se operem v hiši in okolici očitkov, da odiram ljudi in živim od žuljev revnih ljudi. Bog ve, da mi niso vsi moji upniki tako zoprni, kot mi je ta edini dolžnik, ki sem ga imel in ga bom še kdaj imel.

Darujte za „Sokolski Tabor!“

Šolske knjige

za ljudske, osnovne in srednje šole ter učiteljišče, licej in tehnično srednjo šolo ima v najnovejših izdajah v zalogi

Narodna knjigarna, Ljubljana
Prešernova ulica štev. 7.

Risalna orodja za šole, tehnike
Velika izbira itd. Zmerne cene
Fr. P. Zajec optik, Ljubljana, Stari trg 9. 62 T

Drva 58 T
hrastova in bukova, odpadke od parketov po znižani ceni dostavlja na dom parna žaga
V. Scagnetti, Ljubljana
za gorenjskim kolodvorom.

Parketne deščice
iz slavonskega hrasta in bukove dobavljam v vsaki množini najceneje 5277
Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ulica 22, Telef. 513

Drva
trboveljski
premog
H. Petrič
Ljubljana
Gosposvetska cesta 16
Telefon 343
T 57

Zobotehnika
perfekten v kaučuku in zlatu **se išče.** Ponudbe na
Beloszovic
zubar
Beograd 5675
Studenička ulica br. 44/I.

Zahvala. 5685

Za mnogobrojno izraženo sožalje ob bridki izgubi, ki nas je zadela s prezgodnjo smrtjo našega dobrega, nepozabnega soproga in očeta oziroma brata, strica zeta in svaka, gospoda

Janko Počeka
trgovca

se najprisrčneje zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so dragega nam pokojnika spremili v tako velikem številu k večnemu počitku.

Posebno se zahvaljujemo preč. duhovščini, trboveljskemu in zagorskemu Sokolu za častno spremstvo, nadalje nosilcem vencev, pevskemu društvu Zvon v Trbovljah in pevskemu zboru Glasbenega društva v Zagorju za v srce segajoče žalostinke.

Bevško-Trbovlje, dne 29. avgusta 1924.

žalujoči ostali.

Zahvala.

Vsem, ki so ob priliki izgube naše nepozabne, preljube mame, stare mame, sestre tete in tašče, gospe

Jedert Malgaj (Mitteregger)

tolažili, izrazili svoje sožalje, poklonili v tolikem številu prekrasne vence in cvetje, jo spremili na njeni zadnji poti ter vsem, ki so na katerikoli način pripomogli k tako sijajnemu pogrebu, bodi tem potom izrečena najprisrčnejša zahvala.

Posebej se prav lepo zahvaljujemo pevskemu zboru „Čitalnice“ v Sp. Šiški za v srce segajoče petje ter za njih korporativno udeležbo z društveno zastavo, gasilnemu društvu, gg. častnikom in podčastnikom ter č. g. oo. frančiškanom.

Spodnja Šiška, dne 1. septembra 1924.

5684 **Globoko žalujoči ostali.**

MALI OGLASI

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanje pa Din 5·—

Službe

Zlatarski vajenec
se takoj sprejme. — Lud. Černe, Ljubljana, Wolfova ulica 3. 5642

Iščem
gospodično za otroka 3 let, ki govori nemško in zna malo šivati. — Dr. Boltek, liječnik, Petrinja. 5656

Iščem kuharico
ki bi opravljala tudi druga hišna dela, k troje ljudem. Plača po dogovoru. — Dr. Boltek, liječnik, Petrinja. 5654

Natakarica
dobi mesto za prometno gostilno na račun ali dve zanesljivi osebi skupno za kuhinjo in gostilno. — Pojasnila v upravi Slov. Naroda. 5651

Iščem kuharico
ki bi tudi druge hišne posle opravljala, k troje ljudem. Plača po dogovoru. — Zora Invadija, soproga senatorja, Petrinja. 5655

Spretna stenografinja
in strojepiska išče mesta za takoj. — Cenjene ponudbe pod Spretna/5681 na upravo »Sl. Nar.«

Učenec
poštenih staršev, z dvema razredoma srednje šole, 14 let star, ki ima vso preskrbo pri svojih starših, se sprejme v uk. — Ivan Krivic, trgovec s špec., kol. in mat. blagom, Ljubljana, Frančiškanska ulica 10. 5676

Samostojen trgovec srednjih let išče pridno in zanesljivo
gospodinjo
in drugarico v starosti od 24 do 28 let. Prednost imajo trgovsko izobražene — Cenjene ponudbe s sliko pod »Samostojen trgovec/5682« na upravo »Slov. Naroda«.

Gospodična
z dežele, trg. izobražena, vešča treh jezikov, želi premeniti mesto in vstopiti kot praktikantinja blagajničarka kamorkoli. Več po dogovoru. — Ponudbe se prosi pod »Zanesljiva/5683« na upravo »Slov. Naroda«.

Išče se verzirana
prodajalka
za damsko konfekcijo. Sprejme se tudi blagajničarka. Lastnoročno pisane ponudbe s prepisi izpričeval je predložiti osebno tvrdki »Elite«, konfekcijska trgovina v Ljubljani, Prešernova ulica 9. 5686

Šivilje in likarice
se takoj sprejmejo v stalno delo — pri Belihar & Velepič, Spodnja Šiška 150. 5631

Dobro plačano stalno mesto za 5664
korespondentinjo
z urno nemško stenografijo in strojepisjem. Popolno znanje nemškega ter primerno hrvatskega jezika. — Vstop čimprej. Polna prehrana v hiši. Ponudbe z navedbo plače, prepisi izpričeval, če mogoče s sliko, priporočeno na lekarnarja Feller - Zagreb, Jurjevska 31-A

Stanovanja

Na stanovanje in hrano
se sprejmeta takoj dva gospoda. Ambrožev trg št. 1, gostilna. 5658

Sobo
išče miren in soliden uradnik z zajtrkom event. s celo oskrbo s 1. oktobrom. — Ponudbe pod »Soliden/5678« na upravo »Slov. Naroda«.

Odda se zračna
meblovana soba
v pritličju v sredini mesta. Elektrika. Parket. — Pismene ponudbe pod Takoj na razpolago« na Aloma Company, Ljubljana. 5687

Prodam

Vinski sodi
v dobrem stanju, do 20 hektolitrov — naprodaj. — Poizve se: Jeranova ulica 13. 5640

Ostale slamnike,
nakitene in prazne, prodajam po lastni ceni. — Horvat, Ljubljana, Stari trga 21. 5300

Elektromotor
za ljubljansko napetost 300 voltov 1540 obratov, 14 1/2 HP, **se proda** vsled preureditve obrata. Vpraša se: Ljubljana, Linhartova ulica 25, 5671

Razno

Gornje dele
izdelujem v novootvorjeni čevljarski delavnici po meri in naročilu. — Avgust Škof, Pred igriščem 1. 5674

Perje,
kokošje, račje in gosje, puh, oddaja vsako množino po zmerni ceni — tvrdka E. Vajda, Čakovec. 52/T

Beli klobuki
oblike, od 160 do 200 dinarjev, dvobarvni 170 dinarjev, različne druge barve 150 Din. — Horvat, Stari trg 21. 5301

Nepremičnine

Pri prodaji posestva
dosežete priznano najboljši uspeh, ako se poslužite posredovanja — Realitetne pisarne »POSEST«, d. z o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24, pri kateri se stalno oglašajo kupci. 54/T

Dopisovanje

Ženitna ponudba.
Vdova, 40 let stara, mirnega življenja, s kapitalom, iščem starejšega gospoda, kateri ima nekoliko svojega premoženja, v svrho ženitve. — Ponudbe pod »Mirna vdova/5673« na upravo »Sl. Nar.«

Dr. J. Robide dramska pesnitev

„Rože ob poti“

izide v kratkem v ponatisu. Da se določi naklada izvodov, prosimo cenj. čitatelje, ki bi event. brošuro naročili, da nam to sporoče. — Cena brošuri bo približno Din 15 in se bo dobivala v

Narodni knjigarni v Ljubljani, Prešernova ulica 7.

Bukova polena
eksportna roba, 1 m dolga, brez okleščkov, velike množine, franko Jesenice ali Spielfeld **se iščejo.** Oferte z najnižjo ceno na **HANS BLAHA,** Holzexport, **Graz,** Kinkgasse 5. 5677

Svarilo. 5679

Podpisana tvrdka naznanja vsem cenj. trgovcem z lesom, da naš bivši prokurist g. **Izidor Taussig** od 16. avgusta ni več v naši službi in vsled tega nima pravice na ime našega naslova sklepati kakih pogodb, naročati blago, prejemati denar ali pa vporabljati tiskovine in žige z imenom naše tvrdke. Izidor Taussig je bil 12. avgusta kot prokurist naše družbe izbrisan v trgovskem registru.

„ITIS“, družba z o. z.
za lesno trgovino in eksport v Ljubljani.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA
ustanovljena 1900
LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)
PODRUZNICE:
Brežice, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst, Agencija Logatec.

Delniška glavnica Din 50,000.000·—
Skupne rezerve nad Din 10,000.000·—

Poštni ček. račun Ljubljana 10509
Brzojav. naslov: Banka Ljubljana
Tel. štev. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.